

گزارشی از عملکرد بخش صنعت سنگین طی سالهای برنامه اول

■ صنعت سنگین؛

راه پیموده و چالش‌های آینده

اشاره:

محققاً می‌توان توسعه صنعتی را یکی از چالش‌های دشوار و در عین حال محتوم - اولین برنامه پنجم جمهوری اسلامی ایران به شمار آورد. منطقی ساختن روند سرمایه‌گذاری و افزایش حجم آن در زمینه فعالیت‌های تولیدی، برداشتن کلیه موانع بازدارنده و ایجاد هرگونه تسهیلات لازم به منظور هدایت منابع در جهت سرمایه‌گذاری‌های صنعتی، ایجاد اشتغال مولد و رشد تولیدات، بهبود کیفیت و توسعه صادرات و حضور کارآمد در بازارهای جهانی، تجدید نظر در روش قیمت‌گذاری محصولات تولیدی با هدف حمایت از تولید و صادرات منصفی و بالاخره واگذاری سهام صنایع دولتی و ملی شده به مردم (برای آزادسازی دست‌های دولت از کارهای غیر ضروری) و افزایش کارآمدی آن در پردازش اهداف و سیاست‌گذاری‌ها، در زمره نکات مهمات در برنامه اول بوده است.

بخش صنعت سنگین با توجه به نوع فعالیت‌ها و گستره تکنولوژیک واحدهای تحت پوشش آن از بخش‌های بالقوه استراتژیک اقتصاد و یکی از محورهای اصلی توسعه و تقویت بنیه صنعتی کشور به حساب می‌آید.

صنعت سنگین، در آخرین ماه‌های دوره پنجم اول و در آستانه تدوین دومین برنامه پنجم (۷۷-۱۳۷۳) با انتشار گزارش عملکرد خود، دستاوردهای این سال‌ها را برشمرده و چالش‌های آینده را در معرض ارزیابی قرار داده است. تلاش برای ایجاد ارتباط و تناسب منطقی بین شبکه فرم‌افزایی و سخت‌افزارهای موجود، برچیدن موانع بازدارنده و کوتاه ساختن مراحل مختلف اخذ مجوزهای سرمایه‌گذاری، افزایش کمی تولیدات و بهبود کیفی آن‌ها، توسعه صادرات و گام تدریجی در وادی جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی و گسترش همکاری‌های بین‌المللی از جمله موارد شاخص و

قابل توجه در گزارش عملکرد بخش صنعت سنگین طی سال‌های ۶۸ تا ۷۱ می‌باشد. براساس این گزارش سهم بخش خصوصی در کل سرمایه‌گذاری‌های این بخش در سال ۷۱ به ۹۹/۴ درصد رسیده است.

نکته حائز اهمیت آنست که در فسرآیسنند تدارک این گزارش، نظارت دقیق آقای دکتر نژادحسینیان بقدر کفایت تضمین کننده صحت گزارش بوده و می‌تواند بعنوان بک سند مورد بهره‌برداری برنامه‌ریزان و پژوهشگران قرار گیرد.

در گزارش حاضر جنبه‌های نسبتاً مهمی از عملکرد بخش صنعت سنگین کشور عرضه می‌گردد، باشد که به مدد ارشادات صاحبان نظر، در آستانه تدوین دومین برنامه توسعه، از تجارب و ره‌آورد‌های این بخش استفاده شده و اجرای کارساز و موفقیت‌آمیز برنامه دوم در آن بیش از پیش تضمین گردد.

۱- ایجاد و توسعه:

مهمترین اهداف بخش صنعت سنگین در بحث سرمایه گذاری به قرار ذیل بوده است:

- ایجاد ظرفیت های جدید تولیدی.
- تقلیل میزان دخالت دولت و تشویق بخش خصوصی جهت سرمایه گذاری در امور صنعتی.
- رفع نواقص مربوط به جنبه های نرم افزاری در کنار مجموعه عظیم سخت افزارهای موجود.
- کاستن از اتکای شدید بخش صنعت به حمایت های گوناگون دولت از جمله برخورداری از ارز سویدسی.
- ابعاد اصلی سیاست هایی که جهت تحقق اهداف مذکور طی سال های ۶۸ تا ۷۱ اتخاذ شده است را می توان به شرح ذیل برشمرد:

- تسهیل امر سرمایه گذاری از طریق کوتاه کردن مراحل بررسی طرحها در مجموعه وزارت صنایع سنگین و تسریع در رسیدگی و تأیید درخواست متقاضیان همراهِ با احاله اختیارات مناسب به نمایندگی ها و ادارات کل صنایع سنگین در استانها.

- تشویق متخصصین جهت تشکیل و سرمایه گذاری در ایجاد واحدهای طراحی - مهندسی و طراحی - مونتاژ و معرفی این نوع شکل ها و فعالیت ها به جامعه صنعتی و کارفرمایی کشور.

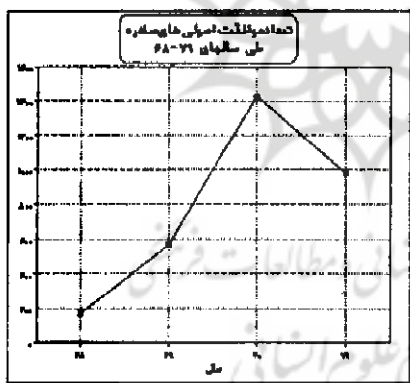
- کاهش تدریجی تخصیص ارز سویدسی و تقلیل مداوم این نوع ارز در کار

سرمایه گذاری.

مراحل بررسی طرح های سرمایه گذاری در صنعت سنگین کاهش بسیار زیادی یافته و زمان لازم برای صدور موافقت اصولی از متوسط حدود ۴ ماه به کمتر از ۱۰ روز تقلیل یافته است.

آمار و ارقام موجود حاکی از موفقیت این سیاست ها طی سال های ۶۸ تا ۷۱ می باشد. طی این سال ها، مجموعاً نزدیک به ۳۱۰۰ فقره مجوز موافقت اصولی با سرمایه گذاری ثابت نزدیک به ۲۸۰۰ میلیارد ریال صادر شده است.

تعداد این مجوزها از ۱۷۲ فقره در سال ۱۳۶۸ به ۱۴۲۷ فقره در سال ۱۳۷۰ رسیده که حاکی از رشدی به میزان ۷۲۰ درصد می باشد. (نمودار شماره ۱ و ۲)

نمودار شماره (۱)

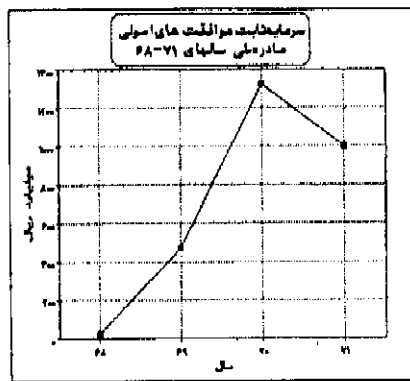
گسترش روزافزون سهم بخش خصوصی در سرمایه گذاری در بخش صنعت سنگین را بخوبی می توان در آمار و

بعد اطلاعات ۲۲، سازمان و مدیریت ۳۰/۵ مهارت ۳۱/۵ گزارش گردیده است. در مجموع، میانگین امتیاز بخش صنعت سنگین در چهار بعد تکنولوژی ۳۶ اعلام شده است. به همین دلیل، طی سال‌های گذشته، وزارت صنایع سنگین به منظور ارتقای بهره‌وری از طریق رشد و بهبود بخشیدن به ابعاد نرم‌افزاری تلاش‌های گسترده و مجدانه‌ای را به کار گرفته تا به موازات ارتقای سطح تکنولوژی از امکانات سخت‌افزاری موجود نیز به شکل بهینه بهره‌برداری شود.

در دنیای رقابتی امروز قدرت تفکر و اندیشه انسانی سرمایه اصلی هر کشور و هر سازمان می‌باشد و نیروی فکری تفوق خود را بر سایر نیروها نشان داده است. لذا یکی از مهمترین فعالیت‌هایی که طی چند سال گذشته وزارت صنایع سنگین انجام داده است، سوق دادن الگوی تولید از «تولید وابسته به ماشین» به «تولید وابسته به فکر» بوده است. بحمدالله، با تأسیس و گسترش واحدهای «طراحی - مهندسی» و «طراحی - مونتاژ» در سطح کشور تا حد زیادی در این زمینه توفیق حاصل شده است.

سرمایه اصلی واحدهای «طراحی - مهندسی» و «طراحی - مونتاژ» فکر، تخصص و مهارت است. در این واحدها مهندسین، طراحان و مدیران، طراحی و محاسبه مربوط به محصولات و فرآورده‌های صنعتی را انجام داده، سپس

ارقام مشاهده کرد. از کل تعداد مجوزهای صادره در سال ۶۹ که بالغ بر ۵۶۲ فقره بوده،

نمودار شماره (۲)

۵۵۱ فقره به بخش خصوصی تعلق داشته و در سال ۷۰ نیز از مجموع ۱۴۲۷ فقره مجوز، ۱۴۱۸ فقره مربوط به بخش خصوصی بوده است. این روند در سال ۱۳۷۱ نیز تشدید شده به طوری که از مجموع ۹۷۶ فقره مجوز صادره ۹۷۱ فقره متعلق به بخش خصوصی بوده است. (نمودار شماره ۳)

بررسی‌های به عمل آمده پیرامون مهمترین تنگناهای تکنولوژیک در بخش صنعت سنگین نشان می‌دهد که مهارت‌های انسانی و دانش فنی در مقایسه با ماشین‌آلات و تجهیزات موجود از رشد و ارتقای لازم بهره‌مند نمی‌باشد. در حالی که امتیاز این بخش از نظر ماشین‌آلات و تجهیزات ۵۸ (نسبت به عدد ۱۰۰ به عنوان سطح مطلوب) محاسبه شده، امتیاز آن در

واحدهای تحقیقاتی نیز ۱۸ فقره مجوز صادر شده است.

تعداد واحدهای فعال صنعت سنگین کشور اکنون بالغ بر ۵۹۰۰ می باشد که تعداد ۳۳۴۰ واحد آنها دارای پروانه تأسیس و ۱۴۸۰ واحد دارای گواهی فعالیت صنعتی و بقیه با موافقت اصولی مشغول کار می باشند.

صنایع «ماشین سازی و ساخت تجهیزات» با توجه به نقش کارساز و مهم آن در ساختار تکنولوژیک بخش صنعت سنگین، در سیاست های سرمایه گذاری از اولویت برخوردار بوده و پس از آن، گروه «خودرو و موتور محرکه ها» و سپس گروه «ریخته گری، آهنگری و نورد» قرار دارند.

در بین تعداد سرمایه گذاری های انجام شده در سال های ۶۸ تا ۷۱ نیز گروه های صنعتی فوق الذکر به ترتیب از اکثریت برخوردار بوده اند، به نحوی که در مجموع ۶۹٪ از موافقت اصولی ها در گروه اول ۱۵٪ در گروه دوم ۱۶٪ و در گروه سوم انجام شده اند. (نمودار شماره ۷)

همان طور که ذکر گردید، انتقال تدریجی به نظام تکنرخی ارز و کاهش مداوم سهم ارز سوویدری در تأمین منابع ارزی، سرمایه گذاری از جمله مهمترین سیاست های وزارت صنایع سنگین طی سال های ۶۸، تا ۷۱ بوده است. موفقیت وزارت صنایع سنگین در اجرای این سیاست همراه با افزایش تقاضا برای سرمایه گذاری در بخش صنعت سنگین موضوعی بسیار قابل توجه و تأمل می باشد.

ساخت و تولید آن را به واحدهای صنعتی موجود سفارش می دهند. وبه عبارت دیگر، از توان های سخت افزاری موجود در کشور بهره می گیرند. گسترش این واحدها نه تنها نیازی به خرید ماشین آلات و تجهیزات جدید ندارد، بلکه باعث گسترش رشد تکنولوژی در کشور و به کار گرفته شدن سخت افزارهای موجود با کارآیی بیشتر خواهد شد. نتیجه کار تمرکز تخصص ها و ارتقای آن و تولید محصول با کیفیت مطلوب است و انتظار می رود با کار گروهی بدین ترتیب و با استفاده از تکنولوژی فراوان قابل دسترس در جهان بتوان بسرعت عقب ماندگی ها را جبران نمود.

طی سال های ۶۸ تا ۷۱، به ترتیب ۴، ۳۲، ۶۲ و ۱۴۷ واحد جدید طراحی - مونتاژ در کشور تأسیس گردیده است. (نمودار شماره ۵). افزایش شدید این میزان در سال ۱۳۷۱ نشان دهنده مؤثر واقع شدن سیاست های تشویقی در این زمینه می باشد. همچنین در این سالها نزدیک به ۳۰۰ واحد جدید طراحی - مهندسی تأسیس شده و رقم آنها از عدد ۹، در سال ۶۸، به ۱۵۲، در سال ۷۱، ترقی پیدا کرده است. (نمودار شماره ۶)

طی سال های ۶۸ تا ۷۱ مجموعاً تعداد ۹۴۲ فقره پروانه تأسیس با حجم سرمایه گذاری ثابت بالغ بر ۲۱۶/۴ میلیارد ریال در بخش صنعت سنگین صادر شده است. همچنین برای اصلاح ساختار واحدهای تولیدی طی سال های مذکور جمعاً نزدیک به ۲۶۰ فقره و برای تأسیس

در سال ۶۸ تعداد ۱۷۲ فقره موافقت اصولی صادر گردیده که بالغ بر ۹۶٪ ارز مورد نیاز این سرمایه‌گذارها به نرخ دولتی و بقیه با نرخ‌های ترجیحی و صادراتی توسط دولت تعهد شده‌اند. در سال ۶۹، این روند بهتر از سال قبل شده است.

در سال ۷۱، تعداد ۹۷۶ فقره موافقت اصولی صادر گردیده و تعهد دولت در مورد تأمین ارز مورد نیاز این سرمایه‌گذارها به شرح ذیل بوده است:

- تأمین ارز به نرخ دولتی - هیچ موردی وجود نداشته است.

- تأمین ارز به نرخ رقابتی ۶/۲۹٪ از نظر حجم سرمایه‌گذاری و ۶/۵۹٪ از نظر تعداد

- تأمین ارز توسط متقاضی ۷۸/۱۵٪ از نظر حجم سرمایه‌گذاری و ۳۸/۰۴٪ از نظر تعداد.

مابقی موافقت اصولی‌های صادره نیاز به ماشین‌آلات خارجی نداشته است.

نمودار شماره ۸، تعهدات دولت در مورد تأمین ارز مورد نیاز سرمایه‌گذارها در سال ۷۰ و ۷۱ را نشان می‌دهد.

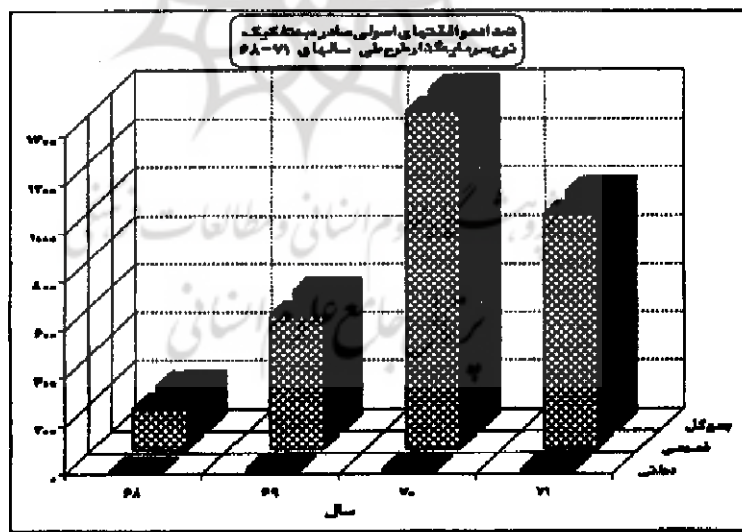
همانطور که ملاحظه می‌گردد با وجود کاهش چشمگیر تعهدات دولت در مورد تأمین ارز سوبسیدی جهت سرمایه‌گذاری و در نتیجه از بین رفتن ارزش کاذب برگه موافقت اصولی (بر خلاف سال‌های قبل که موافقت اصولی‌های صادره به دلیل تعهدات دولت در مورد پرداخت ارز دولتی و

واگذاری مصالح به آنها با قیمت‌های کلان خرید و فروش می‌شدند)، تقاضا برای سرمایه‌گذاری در بخش صنعت سنگین از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۰ سالیانه افزایش یافته است. بدیهی است با توجه به محدودیت نیازهای صنعتی کشور این روند رشد نمی‌تواند دائمی باشد.

نرخ ارز تخصیصی جهت سرمایه‌گذاری در صنعت سنگین کشور نیز از سال ۱۳۶۸ به بعد سالیانه افزایش یافته است. در سال ۱۳۶۸، بالغ بر ۳۶۰ میلیون دلار ارز کلاً به نرخ دولتی جهت سرمایه‌گذاری در بخش صنعت سنگین به متقاضیان تخصیص داده شده است. با توجه به وجود تقاضایی در حدود ۱/۵ میلیارد دلار ارز دولتی جهت اجرای طرح‌های موافقت اصولی صادر شده در سال‌های قبل از ۱۳۶۹ و عدم امکان برآورده کردن این تقاضاها از یک طرف و غیرمنطقی و غیراقتصادی بودن این تقاضاها به دلیل وجود سخت‌افزار به میزان نسبتاً کافی در بسیاری از رشته‌ها در کشور، در سال ۱۳۶۹، وزارت صنایع سنگین از طریق برقراری روش «تخصیص ارز ترکیبی» به متقاضیان سرمایه‌گذاری در رشته‌های مختلف صنعت سنگین، نرخ ارز تخصیصی جهت سرمایه‌گذاری در صنعت را تعدیل نمود. درصدد ارزهای ترکیبی (دولتی، رقابتی، شناور) به نحوی بود که نرخ ارز تخصیصی جهت سرمایه‌گذاری از حدود دلاری ۲۰۰ ریال تا شناور بر حسب رشته

یک نرخى شدن ارز در سال ۷۲، وزارت صنایع سنگین در سال ۱۳۷۱ به دارندگان موافقت اصولی از این وزارت که تعهد پرداخت ارز دولتی یا رقابتی را برای آنها داشته است، اعلام نمود که حاضر است ارز رقابتی برای اجرا و یا تکمیل طرح‌های آنها تخصیص دهد و به این وعده خود نیز عمل نمود. در نتیجه، با کلیه (بجز معدودی که در پایان سال به دلیل مشکلات سیستم بانکی گشایش اعتبارات اسنادی آنها انجام نشد) کسانی که از سال ۶۲ تا پایان ۱۳۷۱ از وزارت صنایع سنگین موافقت اصولی گرفته بودند و دولت تعهد تخصیص ارز به آنها داشت، از طریق تخصیص ارز رقابتی (در صورت تمایل آنها) تسویه حساب به عمل آمد.

صنعت متغیر بود و تنها به واحدهای طراحی - مهندسی و طراحی - مونتاژ که اولویت ویژه داشته و ضمناً نیاز ارزی بسیار ناچیز داشتند، ارز ۸۰ ریالی تخصیص داده می‌شد. با اجرای این سیاست اولاً، در سال‌های ۶۹ تا ۷۲ به کلیه متقاضیان سرمایه‌گذاری در صنعت سنگین ارز مورد درخواست آنها با نرخ‌های تعیین شده تخصیص داده شد و هیچگونه اولویت‌بندی بین متقاضیان توسط وزارت صنایع سنگین به عمل نیامد. ثانیاً، به دلیل اصلاح نرخ ارز تخصیصی، استفاده از امکانات سخت‌افزاری موجود در کشور در سرمایه‌گذاری‌های جدید، چه از نظر خرید ماشین‌آلات داخلی و چه از نظر سفارش قطعه به داخل، بشدت افزایش یافت. ذکر این نکته لازم است که به دلیل پیش‌بینی

نمودار شماره (۳)

نمودار شماره ۹ چگونگی تعدیل نرخ ارز تخصیصی جهت سرمایه‌گذاری در صنعت سنگین بین سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۱ را نشان می‌دهد. در حالی که در سال ۶۸، از کل ۳۷۹ میلیون دلار ارز تخصیصی جهت سرمایه‌گذاری در صنعت سنگین، تنها ۱۹ میلیون دلار آن به نرخ رقابتی و مابقی ۳۶۰ میلیون دلار به نرخ دولتی بوده است. در سال ۱۳۷۱، از کل ۴۵۰ میلیون دلار ارز تخصیصی، ۴۴۷/۵ میلیون دلار آن به نرخ رقابتی و تنها ۲/۵ میلیون دلار به نرخ دولتی بوده است. ذکر این نکته مهم ضروری است که طی چهار سال گذشته، بخشی از سرمایه‌گذاری در صنعت سنگین با ارز شناور انجام گرفته است، با اینکه موارد بسیاری بطور خاص مورد شناسایی قرار گرفته، ولی به دلیل عدم وجود مکانیسم مشخص جهت آمارگیری از این نوع سرمایه‌گذاریها، در این گزارش اشاره‌ای به حجم ارز شناور مصرفی جهت سرمایه‌گذاریها در صنعت سنگین نشده است.

ضمناً در سال‌های گذشته، همه ساله مقادیر زیادی مواد مصرفی مانند سیمان، آهن‌آلات و غیره با قیمت‌های سوپرسیدی جهت سرمایه‌گذاری‌های صنعتی تخصیص می‌یافت که به تدریج کاهش یافته و در سال ۱۳۷۱ بطور کامل قطع گردید. عمده‌ترین تنگناهای سرمایه‌گذاری در بخش صنعت سنگین، طی سال‌های گذشته

را می‌توان در موارد ذیل خلاصه کرد:
- وجود ارز سوپرسیدی برای واردات ماشین‌آلات و تجهیزات و مشکلات تکنولوژیک که به رغم وجود سخت‌افزارهای قابل توجه در کشور موجب عدم رقابت‌پذیری کالای تولیدی با محصولات مشابه خارجی می‌گردید.
- عدم هماهنگی در پاره‌ای سیاستگذاریها به دلیل تعدد وزارتخانه‌های صنعتی.
- کمبودهای موجود در امور زیربنایی نظیر آب، برق، شبکه خطوط مخابرات و حمل و نقل.
- کمبود نقدینگی و عدم حمایت لازم سیستم بانکی از سرمایه‌گذاری صنعتی.
ناگفته نماند که تحت تأثیر اعمال سیاست تعدیل و یک نوازی شدن ارز به نظر می‌رسد که فرآیند سرمایه‌گذاری در صنعت، تسا زمان بهره‌برداری کامل از ماشین‌آلات موجود و تکمیل تسوآن نرم‌افزاری مناسب کاهش یابد.

۱-۱- طرح‌های عمرانی:

یکی از برنامه‌های اجرایی بخش صنعت سنگین در برنامه پنج‌ساله اول، اجرای ۱۰ طرح عمرانی با اعتبار اولیه معادل ۲۵۷ میلیارد ریال شامل ۱۳۲۳ میلیون دلار بوده است. همانطور که قبلاً اشاره گردید، بررسی‌های انجام شده در بخش صنعت

جهت واگذاری به بخش خصوصی.

۷- خودداری از عقد قراردادهای «کلید در دست» و در اولویت قرار دادن استفاده از امکانات داخلی.

۸- تلاش در جهت استفاده بهینه از اهرم خرید ماشین آلات طرحها به منظور انتقال تکنولوژی، طراحی و ساخت آنها در داخل.

۹- تأکید بر همکاریهای مشترک با طرفهای معتبر خارجی به منظور جذب تکنولوژی برتر و ورود به بازارهای جهانی.

۱۰- تلاش برای اجرای طرحها از طریق جذب اعتبارات خارجی و شیوه بیع متقابل.

گفتنی است که در اجرای بند «ب» تبصره ۱۵ قانون بودجه سال ۱۳۷۱، کل کشور ۹ طرح از طرحهای عمرانی از ابتدای سال ۷۱ به سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران واگذار شد.

اجرای سیاستهای فوق الذکر باعث گردید تا برخلاف روال سابق، طرحهای فوق الذکر در ابتدا شناخت کافی به تکنولوژی و مسائل نرم افزاری بخش خود پیدا نموده و حداکثر صرفه جویی در سرمایه گذاریهای سخت افزاری به عمل آید و هزینه ارزی طرحهای مذکور از مبلغ ۱۰۲۳ میلیون دلار به حدود ۳۳۰ میلیون دلار کاهش یابد.

آخرین وضعیت ۱۰ طرح عمرانی در جدول شماره ۱ به اختصار شرح داده شده است. با توجه به اهمیت سیاستهای اتخاذ شده و کارایی آنها، نتایج به دست آمده از اجرای سیاستهای فوق الذکر در مورد دو طرح که به نتیجه قطعی رسیده اند، بطور

نشان می دهد که امکانات سخت افزاری به میزان نسبتاً کافی در کشور وجود دارد، ولی به دلیل مشکلات نرم افزاری، بهره برداری مطلوب از آنها میسر نیست. البته، این تناسب در کلیه بخشها عمومیت دارد، ولی متناسبانه توجه کافی به آن نمی شود. با توجه به نکته اخیر الذکر، وزارت صنایع سنگین سیاستهای جدیدی را در سرمایه گذاری طرحهای فوق به اجرا گذاشت که به طور خلاصه به شرح ذیل است:

- ۱- دارا بودن توجیه فنی - اقتصادی طرحها در چارچوب سیاستهای تعدیل اقتصادی.
- ۲- توجه کافی به مسائل نرم افزاری طرحها و خودداری از خرید سخت افزارهای جدید، قبل از حصول اطمینان کافی از جذب دانش فنی و تکنولوژی مربوطه.
- ۳- ایجاد واحدهای طراحی - مهندسی در کلیه طرحها به منظور جذب اطلاعات و تکنولوژی.
- ۴- بررسی و شناخت بازارهای جهانی، منطقه ای و داخلی به منظور برآورد دقیق تر جنبه های فنی - اقتصادی طرحها.
- ۵- استفاده بهینه از تواناییهای سخت افزاری و ظرفیت های خالی موجود در ساخت اجزای محصولات تولیدی طرحها و رعایت صرفه جویی در سرمایه گذاریها.
- ۶- تبدیل طرحها به پروژه های کوچکتر اجرایی با هدف اجرای آنها توسط بخش خصوصی و یا ایجاد قابلیت بیشتر در آنها

مختصر ذکر می‌گردد:

طرح تولید ماشین‌های الکتریکی: اعتبار ارزی منظور شده برای اجرای این طرح، ۸۵ میلیون دلار بوده است. اجرای سیاست‌های جدید منجر به تشکیل مشارکتی بین مجری طرح (شرکت جوین) و شرکت اتریشی الین با مشخصات ذیل گردید:

- تولیدات مشارکت: تولید ۱۳۲۰۰ دستگاه الکتروموتور فشار ضعیف و فشار قوی و ژنراتور فشار ضعیف در فاصله قدرت ۲۵۰۰ - ۱۸/۵ کیلووات، در سال.

- هزینه ارزی مورد نیاز: حدود ۳۰ میلیون دلار که ۱۰ میلیون دلار آن توسط شرکت خارجی پرداخت می‌شود. در نتیجه، حدود ۷۵٪ هزینه ارزی اولیه صرفه‌جویی شده است.

- ترکیب سهام: ۳۴٪ شرکت الین - ۶۶٪ شرکت جوین.

- سرمایه در گردش: ۶ میلیون دلار به صورت اعتبار گردش توسط شرکت الین در اختیار مشارکت قرار می‌گیرد.

- سیاست تولید: شرکت مشترک دارنده تکنولوژی و هدایت‌کننده مهندسی کار است. ضمناً، کارهای اجرایی سیم‌پیچی، مونتاژ محصول و تست را انجام می‌دهد.

کلیه قطعات مکانیکی منفصله توسط واحدهای صنعتی موجود در کشور ساخته خواهد شد. شرکت الین به اقتضای نیاز پشتیبانی فنی و تکنولوژیک و تأمین قطعات خاص را به عهده دارد.

- حیطه صدور کالا: محصولات

تولیدی به تمام کشورهای جهان (بجز چند کشور بزرگ صنعتی) قابل صدور خواهند بود.

- پروژه ساخت پمپ‌های مورد نیاز صنایع نفت

این پروژه یکی از پروژه‌های طرح ساخت تجهیزات صنایع نفت و گاز و پتروشیمی است. این طرح وظیفه ساخت ۱۱ قلم از تجهیزاتی که بیشترین مصرف در صنعت نفت را دارند، به عهده دارد که یکی از آنها پمپ است. هزینه اولیه دلاری اجرای این طرح بالغ بر ۱۷۰ میلیون دلار بوده است.

پس از مطالعات کافی در مورد بازار داخلی و توانمندی سازندگان مختلف خارجی، مذاکراتی با برخی از آنها به عمل آمد و نهایتاً با شرکت سولزر سوئیس که از مشهورترین سازندگان پمپ و توربین در جهان است، در مورد تولید ۳۲ نوع پمپ که مورد مصرف صنعت نفت می‌باشد، با شرایط ذیل توافق به عمل آمده و موافقتنامه لازم به امضا رسید.

- ترکیب سهام: گروه سولزر (۴۹٪) - نمایندگی سولزر در ایران (۲٪) طرح تجهیزات نفت (۴۹٪).

- سرمایه‌گذاری: اجرای طرح از طریق طراحی - مونتاژ است و برای ساخت قطعات پمپ از واحدهای موجود صنعتی استفاده می‌شود. کل سرمایه‌گذاری مورد

بیمه این رقم از سقف برنامه (۱/۷ میلیارد دلار) تجاوز خواهد کرد.

آخرین وضعیت طرح‌های اعتباری بخش صنعت سنگین به شرح ذیل است:

- برای ۴۱ طرح با نیاز ارزی حدود ۱۱۵۰ میلیون دلار تأییدیه سازمان برنامه و بودجه اخذ گردیده است.

- برای ۲۹ طرح با نیاز ارزی حدود ۸۳۰ میلیون دلار، مصوبه کمیته تأمین ارز طرحها اخذ گردیده است.

- ۱۶ فقره طرح با نیاز ارزی ۴۸۶ میلیون دلار گشایش اعتبار قطعی شده است.

- ۱۱ طرح با نیاز ارزی معادل ۳۴۴ میلیون دلار در بانک‌های مختلف منتظر عقد قرارداد نهایی هستند.

نیاز اجرای طرح ۴/۱ میلیون مارک برآورد شده است که ۴۹٪ آن توسط طرف ایرانی و بقیه توسط سولزر پرداخت می‌شود.

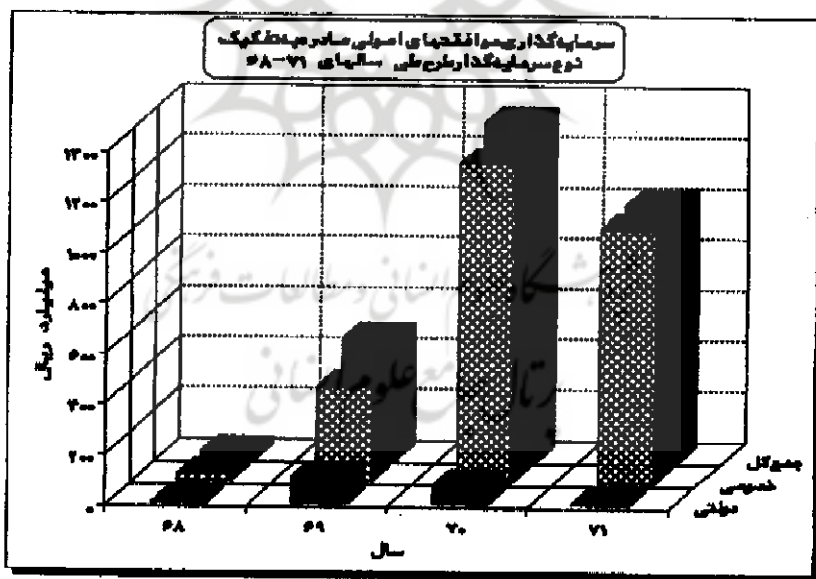
- تولیدات کارخانه: سالیانه ۱۱۰۰ دستگاه انواع پمپ API با ۱۶ نوع ظرفیت مختلف.

سالیانه حدود ۲۰ میلیون مارک برای خرید این نوع پمپها از کشور خارج می‌شود.

۲-۱- طرح‌های اعتباری:

سهم بخش صنعت سنگین از اعتبارات موضوع بند «د» تبصره ۲۹ قانون برنامه اول معادل ۱/۷ میلیارد دلار بوده است.

مجموع ارزش طرحهایی که قرار است از محل اعتبارات مورد نظر به اجرا درآید، حدود ۱/۴ میلیارد دلار برآورد شده که در صورت احتساب هزینه‌های بهره بانکی و

نمودار شماره (۴)

اجرائی در طرحها بازنگری شده تغییرات اساسی در سیاست‌های اجرائی به شرح ذیل انجام گرفته است:

- حداکثر استفاده از ظرفیت‌های خالی موجود در کشور در اجرای طرح‌های مذکور.
- توجه خاص به مسائل انتقال دانش فنی و جلوگیری از خرید سخت‌افزار قبل از اطمینان از تأمین نرم‌افزار مورد نیاز.

- تأکید بر مشارکت طرف‌های خارجی و تعهد بیع متقابل جهت اطمینان از انتقال دانش فنی، به روز بودن تکنولوژی و توسعه صادرات صنعتی کشور.

۲- طرح‌های صنایع سنگین دارای تکنولوژی پیچیده‌ای بوده، اجرای آنها به ماشین‌آلات و ابزار متنوع که معمولاً بخش‌های گوناگون آنها توسط کشورهای مختلف ساخته می‌شوند، نیازمند است؛ با توجه به شرایط محدود و اخذ اعتبارات از کشورهای مختلف، خرید ماشین‌آلات با مشکلات عدیده‌ای روبرو می‌شود. اکثر قریب به اتفاق طرح‌های گشایش شده با کشور آلمان بوده و سایر طرحها که مجبور به خرید ماشین‌آلات از سایر کشورها مانند ژاپن، فرانسه، ایتالیا، سوئیس و ... می‌باشند و یا ماشین‌آلات آنها از کشورهای مختلف باید تأمین شود، در توافق با یک شرکت که مسئولیت اعتباری کل طرح را با این شرایط خاص به عهده بگیرد، مشکلات زیادی دارند. البته، طرح‌های مرتبط با کشور آلمان نیز مدتی است به دلیل مشکلات با بیمه

- تعداد ۱۴ فقره از طرحها با اعتباری حدود ۴۰۰ میلیون دلار در بساتک‌های مختلف منتظر عقد قرارداد نهایی هستند.

- تعداد ۱۴ فقره از طرحها با اعتباری حدود ۴۰۰ میلیون دلار قرارداد اعتباری خود را با طرف‌های خارجی به امضا رسانده و در مرحله تأیید قیمت قرار دارند.

- تعداد ۵ پروژه با اعتباری حدود ۳۰۰ میلیون دلار با طرف‌های خارجی به توافق رسیده و در حال تهیه پروفرما هستند.

- بقیه طرحها در حال مذاکره با طرف‌های خارجی و جلب موافقت آنها جهت اجرا از طریق سیستم اعتباری می‌باشند.

مشکلات سیستم بانکی و عکس‌العمل مؤسسات بیمه و مالی خارجی در مورد آن، باعث گردیده که مقدار زیادی از قراردادهای به دلیل عدم پوشش بیمه اعتباری خارجی بلا تکلیف باقی مانده، قرارداد فایننس آنها فعلاً متوقف شود.

شیوه برخورد با طرح‌های اعتباری:

اگرچه برای جذب سهمیه طرح‌های اعتباری تا پایان برنامه پنج‌ساله فرصت باقی است، ولی دلیل عدم جذب کافی در مقایسه با برخی دستگاه‌های اجرائی دیگر عبارتند از:

۱- از آنجا که اعتقاد بر این است که روش‌های سرمایه‌گذاری متداول در کشور به نفع اقتصاد ملی ما نیست، لذا روش‌های

هرمس متوقف مانده‌اند.

۳ - اکثر طرحها با حجم سرمایه‌گذاری زیر ۲۰ میلیون دلار هستند و طی مراحل طولانی و بوروکراتیک برای این تعداد طرح، زمان مورد نیاز را در مقایسه با دستگاه‌های اجرایی که تعداد محدودی طرح و با حجم سرمایه‌گذاری زیاد دارند، افزایش می‌دهد.

۴ - بر اساس سیاست‌های برنامه پنجساله بیشتر سرمایه‌گذاری در بخش صنعت سنگین توسط بخش خصوصی انجام می‌شود. به دلیل نامشخص بودن نرخ ارز در زمان پرداخت اقساط و نیز افزایش هزینه طرح بین ۳۵ تا ۴۵ درصد به دلیل هزینه‌های بهره و بیمه ارزی، بخش خصوصی در استفاده از این اعتبارات با تردید مواجه بوده و این امر باعث افزایش زمان و در نهایت کاهش جذب اعتبارات شده است.

۳-۱- طرح‌های بیع متقابل:

سهم بخش صنعت سنگین از اعتبارات بیع متقابل موضوع بند ۵ تبصره ۲۹ قانون برنامه اول در طول سال‌های برنامه ۳ میلیارد دلار تعیین شده است. اقداماتی در طول سال‌های اول برنامه پنجساله به منظور استفاده از اعتبارات معاملات متقابل در بخش صنعت سنگین انجام شد و قرارداد بیع متقابل در مورد ۶ فقره از طرحها جمعاً به مبلغ ۱۲۴ میلیون دلار منعقد و اسناد آنها به بانک مرکزی جهت گشایش اعتبار ارسال

گردید که به دلیل مسائل بانک توسعه صادرات کلاً راکد مانده است و به این دلیل بقیه طرح‌هایی که قرار بود از طریق بیع متقابل اجرا شوند هم توسط متقاضیان پیگیری نشده است. کوشش‌های این وزارت و سایر وزارتخانه‌های صنعتی جهت متقاعد نمودن سیستم بانکی به گشایش اعتبارات بیع متقابل متأسفانه تاکنون مشرثمر نبوده است.

۴-۱- مقایسه عملکرد بخش ایجاد و توسعه یا اهداف کمی برنامه پنجساله اول:

جدول شماره ۲، مقایسه بین ارز نقدی و تمهیدی تخصیصی جهت سرمایه‌گذاری در بخش صنعت سنگین در سال‌های ۶۸ تا ۷۱ و ارقام پیش‌بینی شده در برنامه پنجساله اول را نشان می‌دهد. همانطور که ملاحظه می‌گردد، حجم ارز نقدی و تمهیدی تخصیصی جهت سرمایه‌گذاری در بخش صنعت سنگین در ۴ سال گذشته ۲۶۷ میلیون دلار بیش از میزان پیش‌بینی شده در برنامه بوده است. توجه به این نکته که ۶۳۷ میلیون دلار یعنی بیش از ۳۷٪ از ارز تخصیصی با نرخ رقابتی بوده است، نشان‌دهنده این نکته مهم است که علیرغم اصلاح نرخ ارز تخصیصی و کاهش تخصیص ارز سوبسیدی در سرمایه‌گذاری صنعتی، هم تقاضا برای سرمایه‌گذاری افزایش یافته و هم ارز جذب شده بیش از پیش‌بینی برنامه بوده است.

جدول شماره ۱- گزارش آخرین وضعیت طرح‌های عمرانی ناپایان سال ۷۱

ارقام: میلیون ریال
میلیون دلار

عنوان طرح	اعتبار اولیه طرح		اعتبار عقلائی شده		جذب شده ناپایان ۷۱	
	ریالی	ارزی	ریالی	ارزی	ریالی	ارزی
موتورهای دیزلی سنگین	۱۳۳۰۰	۹۶	۸۷۰۰	۱۲	۲۷۶۴	۶
توربینهای بخاری و گازی	۱۹۳۴۰	۱۲۴	متوقف شده	شده	است	
زیراتورها و نیروگاه	۱۹۰۴۰	۱۲۸	متوقف شده	شده	است	
ماشینهای الکتریکی سنگین	۱۱۷۷۰	۸۵	۱۲۰۰۰	۵۰	۵۱۱۶	۲۷
بمبهای بزرگ و توربینهای آب	۱۳۷۳۵	۹۷	۱۴۰۰۰	۱۵	۱۱۷۰	۱۲
صنایع نفت و گاز و پتروشیمی	۲۳۶۰۸	۱۷۰	۲۳۶۰۸	۸۵	۳۲۸۶	۸۵
ماشینهای ابزار سنگین	۲۸۱۵۰	۱۹۸	۳۰۰۰۰	۲۵	۵۷۵۲	۷
اصلاح ریخته‌گری و آهنگری اراک	۹۹۷۵	۷۲	۱۰۱۵۰	۶۱	۳۷۴۸	۳۰
ماشین آلات تغییر شکل فلزات	۱۰۳۰۰	۵۳	۱۰۳۰۰	۳۹	۱۹۶۱	۷
جمع	۱۴۹۲۱۸	۱۰۲۳	۱۲۸۷۵۸	۳۳۵	۲۴۵۶۴	۱۷۴
ریخته‌گری و آهنگری قطعات سنگین	۳۳۰۰۰	۳۰۰	۳۳۰۰۰	۳۰۰	۱۸۲۰۰	۱۸۰
جمع کل	۱۸۲۲۱۸	۱۳۲۳	۱۶۱۷۵۸	۶۳۵	۴۲۹۶۴	۳۵۴

* انتظار می‌رود که مابقی ارزشمورد نیاز (۳۸۱=۳۵۴-۶۳۵) توسط شرکای خارجی تأمین شود.

جدول شماره ۲- مقایسه برنامه و عملکرد ارزش نقدی سرمایه‌گذاری
ارقام: میلیون دلار

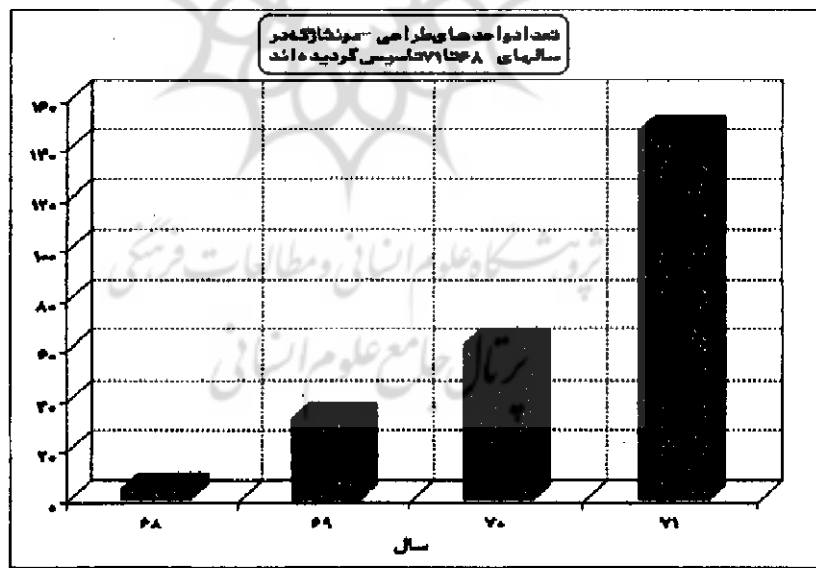
ارز	سال	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱
برنامه		۲۷۳	۳۱۵	۳۷۴	۴۶۴
عملکرد	نقدی	۳۷۹	۲۴۱	۲۲۳	۲۵۰
	تعهدی	-	۱۳۰	۲۷۰	-
	جمع	۳۷۹	۳۷۱	۴۹۳	۲۵۰

۲- تولید و بهره‌برداری:

مهمترین اهداف بخش صنعت سنگین در برنامه پنج‌ساله اول در بخش تولید، افزایش میزان بهره‌برداری از صنایع موجود، بهبود کیفیت و افزایش کمیت محصولات و بسال‌آخره اصلاح ساختار در مجموعه واحدهای تسخت پوشش می‌باشد. سیاست‌های متخذه در این بخش، عمدتاً در جهت آزادسازی صنعت و عدم وابستگی واحدهای تولیدی به دولت و تقلیل حمایتها از جمله کاهش تخصیص ارز سوپسیدی و لغو تدریجی سیستم قیمت‌گذاری و توزیع بوده است.

- قطع وابستگی مستقیم از ارز نفت و رساندن واحدها به سطح خودگردانی اقتصادی:

سهم ارز دولتی از مجموع ارز تخصیص داده شده به بخش تولید در صنعت سنگین، از نسبت ۸۲٪ در سال ۶۸ به ۶۸٪ در سال ۶۹ و ۴۰٪ در سال ۷۰ و ۰/۴٪ در سال ۱۳۷۱ کاهش پیدا کرده است. از سوی دیگر، نسبت ارز رقابتی به کل ارز بخش تولید از ۱۸٪ در سال ۶۸ به ۳۲٪ در سال ۶۹ و ۴۹٪ در سال ۷۰ و ۳۷٪ در سال ۷۱ افزایش یافته است. به بیان دیگر، در حالی که در سال ۶۸ مبلغ ۲۵۹/۴ میلیون دلار تحت عنوان ارز رقابتی به بخش تولید صنایع سنگین تخصیص پیدا کرده بود، در سال ۶۹ به ۱۳۳۹/۳ میلیون دلار و در سال ۷۰ به متجاوز از ۱۰۹۰ میلیون دلار افزایش یافت. نسبت ارز شناور مصرفی در امور تولیدی بخش صنعت سنگین از ۱۱ درصد در سال

نمودار شماره (۵)

۷۰ به ۶۲ درصد در سال ۷۱ ارتقا پیدا کرده است. در سال ۷۱، هیچگونه ارز دولتی به بخش تولید صنعت سنگین اختصاص نیافته است و ۳۸٪ از کل ارز مصرفی ارز، رقابتی بوده که تنها برای تولید اقلام خاصی که عمدتاً توسط شرکت‌های دولتی تولید می‌گردیده و با روش قیمت‌گذاری توزیع می‌شده، در اختیار آنها قرار گرفته است. اکثریت شرکت‌های بخش خصوصی در سال ۷۱؛ از ارز شناور استفاده کرده‌اند.

اجرای سیاست کاهش تدریجی ارز سوپسیدی در بخش صنعت سنگین، مقارن با لغو تدریجی قیمت‌گذاری روی محصولات این بخش بوده است. به همین دلیل، انتظار می‌رود که پس از تطبیق واحدهای تولیدی با شرایط جدید عرضه و تقاضا روند افزایش تولید و افزایش میزان بهره‌برداری همچنان سیر صعودی خود را حفظ کند. قطع نهایی این قبیل سیاست‌های حمایتی موجب گردیده تا واحدهای تولیدی به منظور بالا بردن توان رقابتی خود و از دست ندادن بازار، پیویزه در شرایط آزادسازی در بخش تجارت خارجی، مسئله کیفیت را پیش از پیش مجدانه مورد عنایت قرار داده و برنامه‌های بهبود کیفی محصول و صادرات را در صدر امور خود قرار دهند.

تولید محصولات بخش صنعت سنگین طی سال‌های ۶۸ تا ۷۰ رشد بسیار قابل توجهی داشته است. به عنوان مثال، تولید اتوبوس از ۷۳۱ دستگاه در سال ۶۷ به

۳۰۲۹ دستگاه در سال ۷۰ رسیده است. همچنین مینی‌بوس نیز از ۲۰۶۶ دستگاه در سال ۶۷ به ۷۷۲۷ دستگاه در سال ۷۰ افزایش پیدا کرد. کامیون از ۲۴۵۶ دستگاه در سال ۶۷ به ۱۰۹۷۷ دستگاه در سال ۷۰، ماشین‌آلات راهسازی از ۲۶۴ دستگاه در سال ۶۷ به ۱۵۱۳ دستگاه در سال ۷۰، سواری از ۱۸۱۵۹ دستگاه در سال ۶۷ به ۴۸۷۸۲ دستگاه در سال ۷۰، انواع وانت از ۱۸۱۵ دستگاه در سال ۶۷ به ۲۱۵۷۶ دستگاه در سال ۷۰، کمباین از ۱۹۷ دستگاه در سال ۶۷ به ۵۵۹ دستگاه در سال ۷۰، لیفتراک از ۲۸۳ دستگاه در سال ۶۷ به ۶۷۲ دستگاه در سال ۷۰، انواع ماشین‌های ابزار از ۲۶۰۱ دستگاه در سال ۶۷ به ۶۰۸۹ دستگاه در سال ۷۰ افزایش پیدا کرده است. جدول شماره ۳ میزان تولیدات اقلام مهم بخش صنعت سنگین در سال‌های ۶۸ تا ۷۱ را نشان می‌دهد. دلیل کاهش تولید در سال ۷۱، نسبت به سال ۷۰، اجرای سیاست‌های تعدیل اقتصادی و منطقی شدن قیمت محصولات در بازار و حذف سیستم تراز فیزیکی است که اگرچه اکثر قیمت‌های آزاد به مراتب از قیمت‌های آزاد سال‌های قبل پایین‌تر است، ولی تقاضا در بازار به میزان توان تولید کارخانجات وجود ندارد. در نتیجه، شرایط برای ترغیب واحدهای صنعتی به بازاریابی در سطح جهانی و صادرات محصولات تولیدی بتدریج فراهم شده است.

با استناد به آنچه که در فوق ارائه گردید، می‌توان ادعا کرد که علیرغم مشکلات مختلف و تنگناهای شدید در امر تولید صنعتی، بویژه فراهم نبودن شرایط لازم برای رقابت سالم این بخش با سایر بخش‌های اقتصادی، از جمله بخش خدمات و داد و ستد، سیاست‌های دشوار، ولی تعیین‌کننده‌ای چون کاهش مرحله‌ای ارزش سوپسیدی و لغو تدریجی سیستم قیمت‌گذاری در کنار هم، موجب افزایش تولیدات و دسترسی به سطح بالاتری از بهره‌برداری از منابع موجود شده است. بررسی‌های به عمل آمده حاکی از کاهش قابل ملاحظه قیمت‌های بازار در مورد اکثریت اقلام مهم تولیدات بخش صنعت سنگین می‌باشد.

مهمترین چالش فرا روی تولید در بخش صنعت سنگین، دستیابی به «کیفیت» و توانمندی جهت حضور در بازارهای منطقه‌ای و جهانی می‌باشد. گذشته از مسئله کیفیت، موضوع تنوع بخشی به محصول و عقب‌نماندن از جهان صنعت دائماً متغیر، وجه دیگر تکاپوی تولید در سال‌های آینده خواهد بود. بی‌شک تحقیقات کاربردی و گسترش آن ضامن موفقیت تولید در عرصه ارائه محصول با قیمت کمتر و کیفیت برتر می‌باشد.

یا توجه به پیش‌بینی اثرات ناشی از شتاب‌زدن نرخ ارز و اصلاحات اقتصادی ناشی از آن، تجدیدنظر در نرخ تعرفه‌های گمرکی به عنوان یکی از مهمترین ارکان اقتصاد آزاد مورد توجه این وزارت قرار

گرفت و با چالش‌های سنگین و عنایت به اصل حمایت مکفی با ایجاد فضای رقابت تنگاتنگ و با صرف مدتی افزون بر هشت ماه، نرخ‌های جدید سود بازرگانی و حقوق گمرکی پیشنهاد گردید که امید می‌رود با تصویب هیئت وزیران بتوان زمینه را برای افزایش تولید و کارآیی فراهم آورد.

بدیهی است در دوران انتقال از مصرف ارز سوپسیدی به مصرف ارز شناور و حاکم شدن قوانین عرضه و تقاضا بر بازار و در یک کلام پذیرش کامل شرایط جاری اقتصادی، تولیدات واحدهای صنعتی با نوساناتی همراه خواهد بود که با انعطاف‌پذیری مدیریت و همسویی با سیاست‌های جدید قطعاً مشکل برطرف می‌شود.

طبق آمار موجود در برنامه اول، در ابتدای برنامه بطور متوسط از ۲۷٪ ظرفیت تولیدی واحدها استفاده می‌شده است، در حالی که بررسی‌های به عمل آمده از وضعیت تولیدی ۲۵۰۰ واحد صنعتی شرکت‌کننده در دومین نمایشگاه صنعت سنگین کشور نشان می‌دهد که با وجود گذشت بیش از یک سال از زمان عدم تزریق هرگونه ارز سوپسیدی به اکثریت واحدهای تولیدی صنعت سنگین، خوشبختانه بیشتر واحدها در یک شیفت و معمولاً با اضافه‌کاری و تعداد زیادی در دو شیفت و بعضاً سه شیفت مشغول تولید هستند و این نشان‌دهنده موفقیت در به وجود آوردن شرایطی است که واحدهای تولیدی بدون وابستگی به دولت کار خود را انجام داده و از

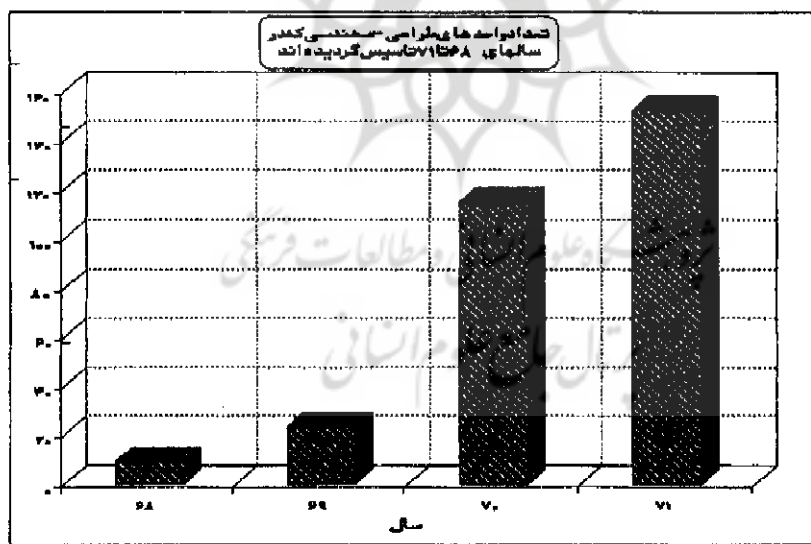
ترتیب برابر ۳/۲۴٪، ۱۰۵٪ و ۴۳٪ بوده است.

رقم مربوط به ارزش افزوده بخش صنعت سنگین بر اساس قیمت‌های ثابت سال ۶۷ از ۵/۱۲۰ میلیارد ریال در سال ۶۸ با رشد متوسط سالانه ۸/۳۴٪ به ۳۲۰ میلیارد ریال در سال ۷۱ افزایش یافته است که بالغ بر ۵/۲ برابر رشد تعیین شده برای بخش صنعت در قانون برنامه بوده است. جدول شماره ۴ و نمودار شماره ۱۰ چگونگی رشد ارزش افزوده در سال‌های ۶۸ تا ۷۱ را نشان می‌دهد. نمودار شماره ۱۱ رشد ارزش افزوده در سه بخش صنایع مصرفی، واسطه‌ای و سرمایه‌ای در صنعت سنگین در سال‌های ۶۸ تا ۷۱ را نشان می‌دهد.

روند افزایشی خوبی در کمیت و کیفیت تولید نیز برخوردار هستند. اگر مشکلات مربوط به کمبود نقدینگی و ورود کالا به صورت بدون انتقال ارز توسط سیستم بانکی و عدم تصویب تعرفه‌های جدید گمرکی توسط دولت حل شود، بطور قطع روند رشد آنها تسریع خواهد شد.

مقایسه عملکرد بخش تولید با هدف‌های کمی پیش‌بینی شده در برنامه:

رشد پیش‌بینی شده برای بخش صنعت در قانون برنامه پنج‌ساله، سالانه ۲/۱۴٪ بوده است. در حالی که رشد ارزش افزوده بخش صنعت سنگین در سال ۶۸ تا ۷۰ به

نمودار شماره (۶)

۲-۱- تدوین استاندارد محصولات صنعت سنگین و سازماندهی کنترل کیفیت:

باتوجه به قانون تشکیل صنایع سنگین، که این وزارتخانه را موظف به تدوین استاندارد محصولات تحت پوشش می‌نماید، اقدامات زیر در این صورت پذیرفته است.

به دلیل سیاستهای سهمیه‌ای و فقدان زمینه‌های رقابت در داخل کشور، تا سال ۶۹ تنها تعداد ۲۰ استاندارد در ستاد صنایع سنگین تدوین شده بود، با تغییر در ساختار اقتصادی و فراهم شدن جو رقابت، امر استاندارد مورد توجه واحدهای تولیدی قرار گرفت، به طوری که اکثر واحدها خواستار تدوین استاندارد شدند. برای پاسخگویی به نیاز فوق و به‌کارگیری نیروی انسانی متخصص در داخل کشور، نسبت به تدوین استاندارد ملی از طریق تشکیل شرکتهایی «خدمات مهندسی و بهبود کیفیت» اقدام شد، به طوری که ۹۱ موافقت اصولی در این زمینه صادر شد و تدوین ۱۲۲ عنوان استاندارد در دستور کار قرار گرفت و تاکنون پیش‌نویس ۶۶ عنوان شامل استاندارد خودرو، گازهای آلاینده، رنگ خودرو، کیت گازسوز، ادوات کشاورزی و چندین زمینه دیگر تهیه شده است. این شرکتهای پس از تدوین استانداردهای مربوطه و تصویب آن توسط ستاد عالی استاندارد در وزارت صنایع سنگین (با همکاری مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران) نسبت

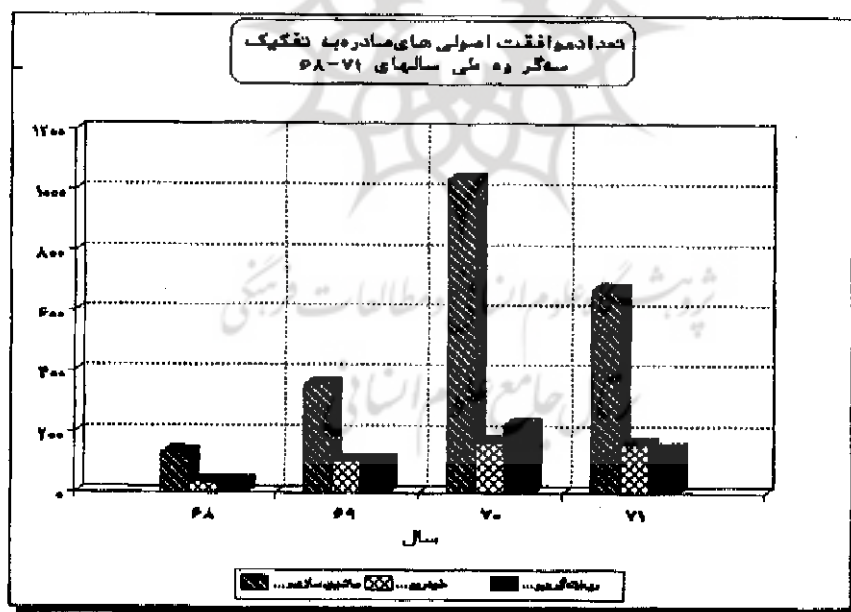
به کنترل کیفیت تولیدات واحدهای صنعت سنگین برطبق استانداردهای تصویب شده اقدام خواهند نمود. ضمناً، به منظور تشویق واحدهای تولیدی به رعایت استانداردها و بالا بردن سطح کیفی محصولات، ظرف سه سال گذشته حدود ۱۵۰ میلیون دلار جهت تأمین تجهیزات ضروری در این باره و همچنین وسایل تست و کنترل در اختیار واحدها قرار گرفته است، به طوری که محصولات تولیدی پس از عبور از مراحل کنترل، به صورت یک کالای استاندارد و با کیفیت مطلوب در اختیار مصرف‌کنندگان قرار خواهد گرفت. به طور مثال، با تأمین دستگاه ادی کارنت برای خط تولید لوله‌های گاز از واردات سالانه ۱۰۰۰۰۰ تن لوله‌گاز جلوگیری به عمل آمد.

- شرکت بازرسی مهندسی و صنعتی ایران (IEI)

هدف کلی از ایجاد این شرکت، کنترل و بازرسی مهندسی و فنی مواد اولیه و ساخت کالای وارداتی و صادراتی براساس استانداردهای رسمی ایران و بین‌المللی و رقابت با مؤسسات و شرکتهای مشابه خارجی جهت کاهش وابستگی و نیل به خودکفایی و استقلال صنعتی کشور از طریق انتقال اطلاعات و تکنولوژی و ارائه خدمات بازرسی مهندسی به کلیه دستگاههای اجرایی، اعم از بخش خصوصی یا دولتی، می‌باشد. از مهمترین اهداف شرکت در سالهای

این شرکت در دوران کوتاه فعالیت خود توانسته است حجم عملیات خود را به حدی برساند که با اکثر شرکتهای بازرسی کننده بین‌المللی که در کشور به صورت کاملاً آزاد مشغول فعالیت بوده و از حمایت بیشتر سازندگان و فروشندگان کالا در سطح جهانی برخوردار می‌باشند، به رقابت برخیزد. قابل توجه است در سال ۷۰، از مجموع کالاهایی که به کشور جمهوری اسلامی ایران وارد گردیده، نزدیک به ۳۰٪ در نقاط مختلف جهان توسط این شرکت بازرسی گردیده است. رشد عملیاتی این شرکت در سالهای ۶۸ لغایت ۷۱ نسبت به پایان سال ۶۷ به ترتیب ۲۳۰٪، ۴۲۵٪، ۴۵۰٪ و ۴۰۰٪ بوده است.

گذشته تحکیم میانی فنی و اداری، جذب اطلاعات فنی و تجربه لازم برای انجام کار و ایجاد شعب و تأمین نیروی انسانی لازم جهت نیل به اهداف تعیین شده در اساسنامه خود بوده است. این کوششها توانسته است منابع بسیار ارزنده‌ای از اطلاعات علمی و اجرایی و نیروی انسانی ورزیده و با تجربه را فراهم نماید. در حال حاضر، شرکت ۵۴ نفر در داخل کشور و ۲۴۳ نفر در خارج رادر استخدام دارد که ۸۹٪ از این تعداد دارای تحصیلات لیسانس و بالاتر و تخصصهای ویژه بازرسی فنی و مهندسی می‌باشد. در حال حاضر، این شرکت ۵ شعبه در هلند، آلمان، ژاپن، ترکیه و امارات و ۳ دفتر نمایندگی در استرالیا، چک و اسلواک دارد.

نمودار شماره (۷)

جدول شماره ۳- میزان تولیدات برخی اقلام طی سالهای ۶۷-۷۱

محصول	نام واحد	سال ۶۷	سال ۶۸	سال ۶۹	سال ۷۰	سال ۷۱
اتوبوس	دستگاه	۷۳۱	۶۹۳	۱۰۷۳	۳۰۲۹	۲۴۸۰
مینی بوس	دستگاه	۲۰۶۶	۲۱۶۸	۲۳۱۳	۷۷۲۷	۵۶۸۷
کامیون	دستگاه	۲۴۵۶	۳۲۱۲	۶۰۵۹	۱۰۹۷۷	۸۱۴۵
سواری	دستگاه	۱۸۱۵۹	۱۱۲۰۹	۱۹۷۲۲	۴۸۷۸۲	۳۴۳۳۸
وانت	دستگاه	۱۸۱۵	۴۰۱۲	۱۳۶۳۸	۲۱۵۷۶	۲۳۶۳۳
تراکتور	دستگاه	۶۲۲۳	۱۱۴۵۲	۹۶۱۱	۱۲۷۲۷	۹۳۲۰
جیب و لندروور	دستگاه	۲۱۷۸	۳۵۲۴	۵۷۰۹	۵۴۰۴	۳۲۳۷
کمیابین	دستگاه	۱۹۷	۳۵۱	۶۶۵	۵۵۹	۵۷۳
لیفتراک	دستگاه	۲۸۳	۱۲۷	۶۹۸	۶۷۲	۴۲۸
ماشین آلات راهسازی	دستگاه	۲۶۴	۲۸۱	۵۵۰	۱۵۱۳	۱۳۱۳
واگن	دستگاه	۱۳۴	۵۰۶	۶۵۷	۴۳۴	۸۲۵
موتورهای دیزلی خودرو	دستگاه	۴۶۹۴	۴۶۸۰	۶۱۷۳	۱۶۰۰۵	۱۲۰۱۷
گیربکس	دستگاه	۲۶۹۸	۱۸۹۶	۶۱۲۷	۱۳۷۴۰	۱۴۶۷۰
ماشین ابزار	دستگاه	۲۶۰۱	۳۰۶۸	۵۲۱۳	۶۰۸۹	۴۳۹۴
کمپرسور	دستگاه	۲۱۱	۴۳۴	۱۱۱۰	۱۷۳۱	۱۱۰۳
رادیاتور	تن	۱۲۹۱	۱۲۴۲/۶	۲۶۸۵	۳۰۱۴	۳۰۰۲/۶
شمع اتومبیل	هزار عدد	۵۰۱۶	۲۳۵۵/۹	۷۱۶۱	۸۸۴۸/۸	۲۴۸۹
فنرشمش خودرو	تن	۶۳۸۸	۶۶۸۳	۷۹۱۰	۱۲۰۲۰	۹۲۸۸
کمک فنر خودرو	هزار عدد	۴۱۵/۴	۲۳۳/۴	۴۸۹/۷	۶۸۳/۹	۵۳۱
الکتروموتور	هزار عدد	۲۷۶/۴	۲۸۸/۸	۵۳۲/۹	۴۵۷/۴	۳۰۹
انواع دینام	عدد	۲۳۲۹۷	۱۷۲۴۳	۳۹۸۳۷	۲۱۵۸۷	۳۴۰۰۰

۳- صادرات:

که مجموعاً طی سالهای ۶۴ تا ۶۷ حدود ۶ میلیون دلار بود، در سال ۶۹ به رقم ۱۴ میلیون دلار رسید. در سال ۷۰، واحدهای صنعت سنگین موفق به اخذ ۱۰۸ میلیون دلار سفارش قطعی صادراتی شدند که معادل ۴۴/۱ میلیون دلار آن در همان سال به خارج حمل گردید. کوشش واحدهای صنعت سنگین جهت صادرات بیشتر، منجر به اخذ سفارشات قطعی صادراتی معادل ۱۸۱ میلیون دلار در سال ۷۱ گردید که حدود ۱۱۷ میلیون دلار آن صادرات خارج شده از کشور در همان سال است.

ذکر این نکته ضروری است که توفیق در صادرات فرآیندی دشوار و بسیار پیچیده است که در آن، علاوه بر مسئله کیفیت محصول و توانایی بازاریابی در بازار جهانی، حمایت سایر بخشها و سازمانهای اقتصادی نیز تعیین کننده می باشد. به عنوان مثال، فعالیت گسترده سیستم بانکی، بویژه بانک توسعه صادرات، می تواند در سالهای آینده نویدی از موفقیتهای بیشتر را برای بخش صنعت سنگین در برداشته باشد؛ چرا که کمبود اعتبارات ربالی از مهمترین مشکلات صادرکنندگان صنعتی کشور است. همچنین تأسیس صندوق تضمین صادرات و ایجاد وابستههای بازرگانی در خارج کشور و بالاخره توفیق در جذب سرمایه گذارهای مشترک خارجی از دیگر عوامل مهم برای موفقیت در حضور و در بازارهای منطقه‌ای و جهانی می باشند.

شاید بتوان مهمترین، دشوارترین و در عین حال ضروری ترین رسالت برنامه پنجساله اول توسعه اقتصادی - اجتماعی در بخش صنعت را گذر از دوران دنباله روی از سیاست جایگزینی واردات و روی آوردن به استراتژی توسعه صادرات به حساب آورد. بدون تردید، در این تکاپوی مهم بخش صنعت، بطور اعم و صنعت سنگین بطور اخص، عهده دار وظایف بسیار مهم و حیاتی می باشد.

خوشبختانه برنامه پنجساله اول در صدد ایجاد مقتضیات قانونی و اجرایی برای توسعه صادرات صنعتی بوده است که می توان به سیاستهای آزادسازی و تعدیل اقتصادی که زیربنایی ترین کار برای حرکت به سمت توسعه صادرات صنعتی است و اقدامات قانونی مانند معافیت مالیاتی سود حاصل از صادرات و همچنین معافیت اقلامی از واردات کسه صرف تولید محصولات صادراتی می شود، از تمام حقوق و عوارض گمرکی و برخطی حمایتهای قانونی دیگر اشاره نمود.

نتایج مثبت و امیدوارکننده اقدامات انجام شده و سیاستهای اعمال شده طی سالهای ۶۸ تا ۷۱، به منظور توسعه صادرات در بخش صنعت سنگین، بوضوح در عملکرد صادرات این بخش طی این سالها نمایان است. صادرات صنعت سنگین

در نمودار شماره ۱۲، ارقام مربوط به میزان سفارشات صادرات قطعی شده و میزان صادرات حمل شده طی سالهای ۶۸ تا ۷۱ نشان داده شده است. در نمودار شماره ۱۳، تعداد شرکتهای صادر کننده، تعداد محصولات صادر شده و تعداد کشورهای که محصولات صنعت سنگین به آنها صادر گردیده طی سالهای ۶۸ تا ۷۱ نشان داده

اگرچه ارقام صادرات قطعی صنعت سنگین در سالهای گذشته با ارقام پیش بینی شده در برنامه اول تفاوت زیادی دارد، ولی مقایسه درصد رشد صادرات صنعت سنگین طی سه سال گذشته با درصد رشد سایر بخشهای صنعت نشان می دهد که صادرات این بخش صنعت از رشد بیشتری نسبت به سایر بخشهای صنعت برخوردار بوده است.

جدول شماره ۴ - وضعیت ارزش افزوده صنعت سنگین در برنامه پنجساله

ارقام: میلیارد ریال

عملکرد ارزش افزوده								رشد سالانه بخش صنعت براساس قانون برنامه اول	شرح
۱۳۷۱		۱۳۷۰		۱۳۶۹		۱۳۶۸			
رشدبه نسبت سال قبل	مقدار	رشدبه نسبت سال قبل	مقدار	رشدبه نسبت سال قبل	مقدار	رشدبه نسبت سال قبل	مقدار		
٪۹	۲۲۰/۷	٪۲۸	۲۴۵	٪۱۳۸	۱۷۷/۴	٪۲۸	۷۴/۵	٪۳۹/۵	صنایع سرمایه ای
٪۲۱	۸۲/۴	٪۱۱	۶۸/۲	٪۲۸	۶۱/۵	٪۴۲/۲	۴۱/۵	٪۳۹/۹	صنایع واسطه ای
-٪۲۳	۱۶/۹	٪۱۵۸	۴۱/۹	٪۷۳	۸/۵	٪۹۷/۷	۴/۹	٪۱۴/۸	صنایع مصرفی
-٪۹	۳۲۰	٪۳۳	۳۵۳/۱	٪۱۰۵	۲۴۷/۴	٪۲۴/۳	۱۲۰/۵	٪۳۴/۸	جمع کل

نشان می‌دهد که با اعمال سیاست تک‌نرخی ارز در سال ۷۲ از یکسو و به نتیجه رسیدن تلاشهای سایر واحدها، خصوصاً بخشهای مشمول نوآوری و کیفیت در کارخانجات صنایع سنگین، و البته توجه بیشتر سیستم بانکی و ساختار اجرایی و قانونی کشور، می‌توان در آستانه تدوین و اجرای دومین برنامه پنجساله، در انتظار موفقیت‌های بیشتر نشست.

۴- اجرای برنامه خصوصی‌سازی در بخش صنعت سنگین:

افزایش سهم بخش خصوصی و مشارکت گسترده آن در امر سرمایه‌گذاری صنعتی از یکسو و تقلیل میزان دخالت دولت در اداره واحدهای صنعتی و تأکید بیشتر بر نقش تعیین‌کننده آن در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی از سوی دیگر، در صدر رسالت‌ها و مأموریت‌های برنامه پنجساله اول توسعه اقتصادی و اجتماعی قرار داشته است. یکی از مهم‌ترین سیاست‌های متخذه برای تحقق این هدف، واگذاری شرکتهای دولتی به بخش خصوصی از طریق عرضه سهام آنها در بورس اوراق بهادار بوده است.

در بخش صنعت سنگین نیز برنامه خصوصی‌سازی شرکتهای دولتی و فروش سهام آنها پس از صدور مجوزهای قانونی توسط مراجع ذیصلاح به اجرا گذاشته شده

شده است. بررسی ارقام مذکور نشان می‌دهد که در سالهای اخیر صادرات به عنوان ضرورتی حیاتی برای واحدهای صنعت سنگین مطرح شده است و با وجود همه کمبودها و عقب ماندگی‌ها، چه از نظر تکنولوژی و کیفیت تولید و چه از نظر دستیابی به بازارهای جهانی، حرکت گسترده و امیدوارکننده‌ای جهت گسترش صادرات در واحدها به وجود آمده و سال به سال تعداد واحدها، محصولات و بازارهای صادراتی گسترش چشمگیری یافته است.

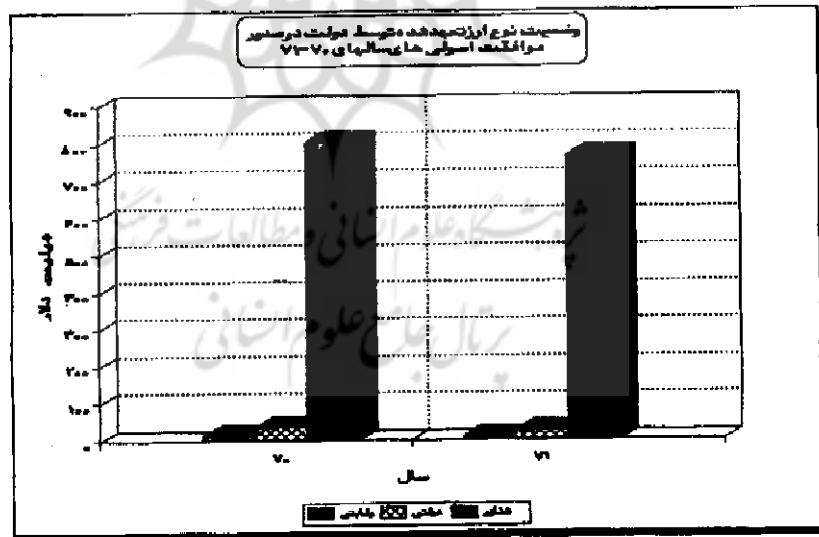
مخصوصاً افزایش قابل توجه تعداد شرکتهای کوچک خصوصی، که در سالهای اخیر موفق به صادرات شده‌اند، و توجه به ارزش افزوده چشمگیر محصولات تولیدی این قبیل واحدها، چشم‌انداز بسیار دلگرم‌کننده‌ای مجسم می‌شود. توجه به این نکته نیز لازم است که صادرات محصولات صنعت سنگین که اکثراً محصولات سرمایه‌ای هستند مانند انواع خودرو، ماشین‌آلات و تجهیزات به دلیل عقب ماندگی تکنولوژیک کشور و همچنین رقابت شدید تولیدکنندگان بین‌المللی، بسیار مشکل‌تر و پیچیده‌تر از صادرات محصولات صنعتی مصرفی و یا واسطه‌ای است و لذا موفقیت واحدهای صنعت سنگین، مخصوصاً واحدهای کوچک، در ورود به بازارهای بین‌المللی قابل ستایش است.

تجربه امیدوارکننده سالهای ۷۰ و ۷۱

باشد، لذا طی سالهای ۶۹ و ۷۰ حداکثر کوشش جهت فعال نمودن و به سود رساندن شرکتهای به عمل آمد و برنامه‌ریزی‌های متعددی جهت اصلاح ساختار مالی آنها صورت گرفت تا نهایتاً با کمک نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی و با استفاده از تبصره ۱۵ قانون بودجه سال ۷۱ سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران موفق گردید که بتدریج شرکتهای تحت پوشش خود را اصلاح ساختار نماید و نتیجتاً در پایان سال ۷۱، عمده شرکتهای تحت پوشش دارای تراز مالی مثبت و سود ده و قابل واگذاری گردیدند.

است. قبیل از شروع عملی کار خصوصی‌سازی، اقداماتی گسترده در زمینه‌های مختلف ذیل به عمل آمده که مختصراً به آنها اشاره می‌شود:

۱- اصلاح ساختار مالی شرکتهای اکثریت قریب به اتفاق شرکتهای دولتی در بخش صنعت سنگین تحت پوشش سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران قرار دارند. مجموع بدهی شرکتهای مذکور در سال ۶۸ بالغ بر ۶۴۰ میلیارد ریال و تراز مالی اکثریت آنها منفی بود. بدیهی است وقتی شرکتی در بورس قابل فروش است که صورت‌های مالی مربوط به عملکرد سه سال گذشته و پیش بینی عملکرد آینده آن مثبت

نمودار شماره (۸)

نظر میزان فروش سهام تا پایان اردیبهشت سال ۷۲ به شرح جدول شماره ۵ بوده است.

تنگناهای اصلی خصوصی سازی در بخش صنعت سنگین:

۱- ابهامات گوناگون برای مسئولین نظام در اجرای سیاست خصوصی سازی و عدم وجود قانون خاص برای نحوه اجرای آن،

۲- شرایط نامناسب محیطی و فراهم نبودن زمینه های لازم برای فعالیت بخش خصوصی،

۳- ابهامات مربوط به سرمایه گذاری خارجی،

۴- مشکلات ناشی از قانون کار که مانع از اداره اقتصادی شرکت های صنعتی است،

۵- ارزش بسیار اکثر شرکتها و عدم تقاضای کافی برای خرید سهام آنها.

۶- عدم وجود نقدینگی کافی نزد خریداران و نبود سیاست های حمایتی سیستم بانکی.

۲- کسب مجوزهای قانونی جهت فروش: تعدادی از عمده ترین شرکت های دولتی بخش صنعت سنگین شرکت های «بتدالف» بودند که برطبق قانون به مالکیت دولت درآمده بودند. طی سالهای ۶۹ و ۷۰ اقدامات وسیعی توسط وزارت صنایع سنگین به عمل آمد تا زمینه لازم جهت کسب مجوزهای قانونی فروش سهام شرکت های مذکور فراهم گردد و نهایتاً در تاریخ ۷۰/۱۱/۲۰ مجوز دولت و موافقت ریاست محترم مجلس شورای اسلامی جهت واگذاری سهام شرکت های مذکور نیز دریافت گردید.

۳- آماده سازی جهت عرضه سهام: اقدامات انجام شده به منظور عرضه سهام شرکتها در سازمان بورس، شامل معرفی شرکتها، ارائه اطلاعات مالی و تولیدی و تهیه اساسنامه جدید برای آنها و نیز ارزیابی اموال، ماشین آلات و تأسیسات شرکت های مذکور توسط کارشناسان رسمی دادگستری بوده است.

از اوایل سال ۷۰، بتدریج معرفی شرکتها به بورس شروع گردید و تا پایان سال ۷۱ جمعاً ۵۱ شرکت به بورس معرفی شدند، ولی تاکنون تنها سهام ۱۲ شرکت در بورس پذیرفته شده است.

وضعیت شرکت های سازمان گسترش از

۷- عدم وجود یک نظام تشکیلاتی و
اجرائی قوی که بتواند امر سیاستگذاری،
برنامه‌ریزی، مسائل اجرایی و غیره را
برعهده گیرد.

جدول شماره ۵- فروش سهام شرکتهای سازمان گسترش تا پایان اردیبهشت سال ۷۲

نام شرکت	درصد سهام سازمان گسترش	درصد سهام قابل عرضه	درصد سهام فروخته شده	مبلغ فروش (میلیارد ریال)	روش فروش
مونوژن	۱۰۰	۱۰۰	۷۹/۳۹	۲۵/۳	بورس
پمپیران	۱۰۰	۱۰۰	۷۵/۵۲	۱۱/۱۴۳	بورس
لیفتراک سازی سهند	۱۰۰	۱۰۰	۴۵/۵۱	۵/۶۲	بورس
کمبرسور سازی تبریز	۱۰۰	۱۰۰	۳۶/۶۵	۳/۵	بورس
فیروزا	۹۹/۹۸	۹۹/۹۸	۷۲/۰۵	۴/۱۸	بورس
نورد و قطعات فولادی	۱۰۰	۱۰۰	۶۱/۶۹	۸/۵	بورس
نورد آلومینیوم اراک	۱۰۰	۱۰۰	۶۷	۱۳	بورس
ابزار برشی	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۹	مذاکره*
تولید لوازم برق انومبیل	۱۰۰	۱۰۰	۶۰/۹۷	۳/۵۷	مزایده
خدمات فنی ماشین ابزار ایران	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱/۱	مزایده
مرکز تحقیقات کاربردی ایران	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱/۲	مزایده
تولید پیستون ایران	۸۸/۴۳۶	۸۸/۴۳۶	۵۷/۹۱	۷/۸	مزایده
سهام خرد شرکتهای متفرقه	-	-	-	۲/۳	-
سهام مبادله شده با سازمانهای دولتی	-	-	-	۷/۵	-
جمع				۱۲۳/۷۳۳	

- عمده سهام باقیمانده شرکتهای مذکور مربوط به سهام کارگری است.

* شرکت مذکور به سازمان تأمین اجتماعی فروخته شده است.

- صدور چک ارزی،
- اخذ تأییدیه عدم ساخت داخل،
- کنترل پروفرماهای مربوط به هر مورد خرید،
- صدور حواله مربوط به مواد اولیه که خرید انبوه می‌شدند و یا از طرف سایر دستگاههای دولتی تأمین می‌گردیدند،
- تعیین قیمت فروش محصولات تولیدی،
- صدور حواله برای فروش محصولات تولیدی،

نتیجه روش فوق‌الذکر، بوروکراسی عظیم در کار تولید واحدهای صنعتی و وزارت صنایع سنگین بود و تنها عاملی که اکثر واحدهای صنعتی را ترغیب به طی نمودن این بوروکراسی پیچیده می‌کرد، تخصیص ارز سویدیدی بود که از طریق مابه‌التفاوت مربوط به قیمت آن ارتزاق می‌نمودند. در حال حاضر، هیچ مورد اجرایی وجود ندارد که واحد تولیدی مجبور به اخذ تأییدیه یا موافقت وزارت صنایع سنگین باشد.

در مورد سرمایه‌گذاریهای جدید نیز متقاضیان مربوطه مجبور بودند در موارد ذیل به وزارت صنایع سنگین مراجعه نمایند:

- کسب موافقت وزارتخانه با ارائه طرح سرمایه‌گذاری،
- بررسی طرحها و تعیین نوع و میزان

در صورتی که تنگناهای فوق‌الذکر هرچه سریعتر مرتفع نگشته و کار و واگذاری شرکتها سرعت مطلوب را به دست نیاورد، در آینده نزدیک سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و وزارت صنایع سنگین با مشکلاتی چون گذشته و حتی سخت‌تر از آن مواجه خواهند شد.

۵- اصلاح روشها و سیستم اداری و تعدیل و اصلاح ساختار نیروی انسانی:

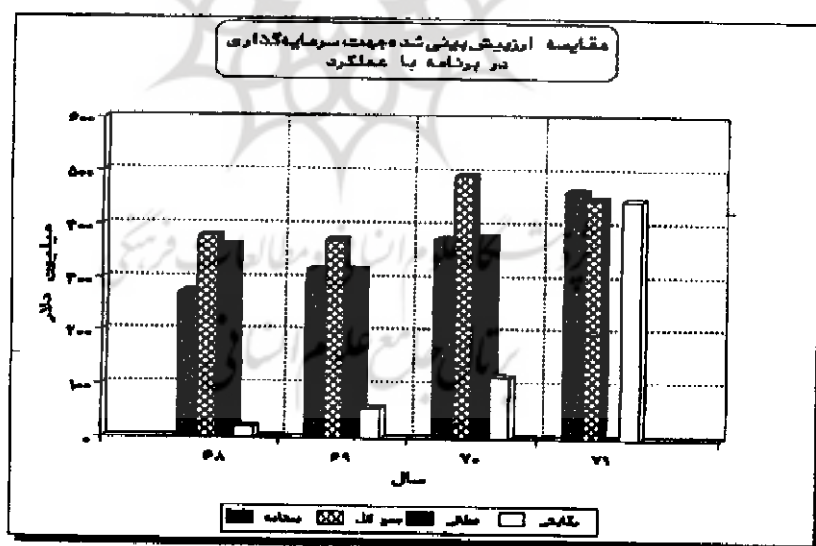
با اجرای سیاستهای جدید اقتصادی در بخش صنعت سنگین، وابستگی اجرایی واحدهای تولیدی اعم از دولتی و با بخش خصوصی به وزارت صنایع سنگین و واحدهای ستادی آن تقریباً به صفر رسیده است. در سالهای قبل هر واحد تولیدی برای تقریباً تمام فعالیتهای اجرایی خود نیاز به مراجعه و کسب مجوزهای لازم از وزارت صنایع سنگین و یا واحدهای ستادی تابعه آن را داشت و به طور خلاصه، انجام اقدامات ذیل در واحدهای صنعتی اعم از دولتی و یا خصوصی به نحوی منوط به انجام اقداماتی از طرف وزارتخانه بود:

- تعیین سهمیه ارزی سالیانه،
- تعیین برنامه تولید سالیانه براساس سهمیه ارزی پیش‌بینی شده،
- تخصیص ارز جهت خریدهای واحد تولیدی در مورد هر خرید،

واحدهای صنعتی، ابتدا مجوز تأسیس و در انتهای کار مجوز بهره‌برداری از وزارت صنایع سنگین می‌گیرند و در طول اجرای طرح نیاز به کسب هیچگونه مجوز و تأییدیه‌ای از وزارت صنایع سنگین ندارند. رفع بوروکراسی عظیم موجود در بخش صنعت، ظرف مدت سه سال، شاید بزرگترین خدمتی است که دولت به صنعتگران کشور نموده است. کسانی که از دومین نمایشگاه صنعت سنگین بازدید نموده و با ۲۵۰۱ واحد صنعتی شرکت کننده در نمایشگاه مذاکره داشته‌اند، شاهد بودند که صنعتگران بدون هیچگونه وابستگی به وزارتخانه، در وضعیت مطلوب و رضایتمندی به کار تولید خود مشغول بودند و این در حالی است که تقریباً

ماشین آلات، زمین، ساختمان، پرسنل و... - اخذ موافقت اصولی، - بررسی و تأیید امکانات زیربنایی طرح (زمین، برق، آب و...)، - اخذ حواله مصالح و مواد اولیه در هر مورد، - تخصیص ارز جهت خرید ماشین آلات، - موافقت و تأیید وزارتخانه در مورد هر خرید، - نظارت دائم بر مصرف امکانات اختصاص یافته، - کسب پروانه تأسیس، - کسب پروانه بهره‌برداری، در حال حاضر، سرمایه‌گذاران

نمودار شماره (۹)

تولید، صادرات و سرمایه‌گذاری در صنعت سنگین و ایجاد زمینه‌های مناسب جهت رشد و ارتقا این صنعت در سنگین و ایجاد زمینه‌های مناسب جهت رشد و ارتقا این صنعت در کشور و رسیدن به سطح بین‌المللی در رشته‌های دارای مزیت نسبی و جمع‌آوری و پردازش اطلاعات مورد نیاز صنعت در بخشهای مختلف می‌باشد.

از ابتدای سال ۷۱ مأموریت سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران نیز براساس قانون اساسنامه آن «توسعه و نوسازی صنایع موجود و ایجاد واحدهای جدید صنعتی مورد نیاز کشور که بخش خصوصی در مورد آنها سرمایه‌گذاری نمی‌کند و واگذاری آن پس از بهره‌برداری به مردم» تعیین گردید. براین اساس، تشکیلات اداری سازمان مذکور نیز اصلاح و نیروی انسانی آن نیز تعدیل گردید. در نتیجه، تعداد پرسنل آن از ۲۸۸ نفر با ۴۶٪ نیروی با تحصیلات دانشگاهی، به ۲۰۸ نفر با ۵۱٪ نیروی با تحصیلات دانشگاهی کاهش یافت.

در اکثریت شرکتهای تحت پوشش نیز طی سالهای گذشته اقداماتی در مورد تعدیل و اصلاح ساختار نیروی انسانی به عمل آمده است که در این مورد از مجموع حدود یکصد و بیست شرکت تحت پوشش، شرکتهای مشمول اصلاح ساختار تقریباً حدود چهل شرکت می‌باشند که به ترتیب حوزه جغرافیایی فعالیت عبارتند از: الف: تهران، مشتمل بر ۱۲ شرکت

تمام واحدهای مذکور (بجز تعداد معدودی واحد دولتی که اقلام خاص مانند کامیون، اتوبوس، مینی‌بوس، تراکتور و... تولید می‌نمایند) حدود ۱۵ ماه بود که از دولت ارزی بابت تولید دریافت ننموده، به صورت آزاد مواد اولیه و قطعات مورد نیاز خود را تأمین می‌کرده و محصولات خود را نیز به طور آزاد به فروش می‌رسانند.

به دنبال اصلاح سیاستها و کاهش بوروکراسی و در نتیجه کاهش حجم فعالیتهای اجرایی وزارتخانه، بتدریج در طول ۴ سال گذشته و به طور خاص در پایان سال ۷۱ به خدمات بخش عمده‌ای از کارکنان ستادی وزارتخانه پایان داده شد. تعداد کارکنان وزارت صنایع سنگین در سال ۶۸ برابر ۵۴۰ نفر بود که ۴۴٪ آن کارکنان دارای تحصیلات دانشگاهی بودند. در ابتدای سال ۷۲، تعداد کارکنان وزارت صنایع سنگین به ۳۳۰ نفر تقلیل پیدانمود که ۶۵٪ آنها دارای تحصیلات دانشگاهی هستند؛ قابل ذکر است که متوسط تعداد کارکنان با تحصیلات دانشگاهی در بین کارکنان دولت ۱۴٪ می‌باشد. از کل تعداد مذکور، تعداد ۲۲۰ نفر در تهران و ۱۱۰ نفر باقیمانده در ادارات کل و نمایندگیهای وزارت صنایع سنگین در استانهای کشور مشغول خدمت هستند. وظایف جدید کادر ستادی وزارت صنایع سنگین تدوین سیاستهای جدید جهت رفع مشکلات

پرسنل و رقم مورد پیش‌بینی برای اصلاح ساختار معادل ۲۵۰۰ نفر که ۲۰٪ از این تعداد تاکنون مشمول اصلاح ساختار قرار گرفته‌اند.

ج: تبریز مشتمل بر ۸ شرکت اصلی و مادر نظیر:

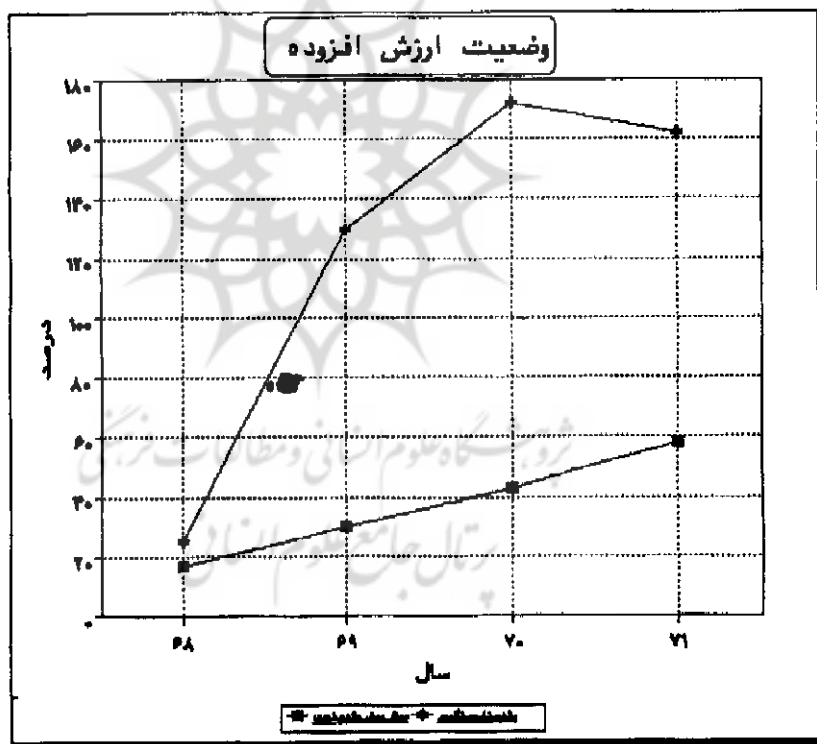
تراکتورسازی ایران، ماشین سازی تبریز، ایسدم، صنایع، کمپرسورسازی و مجموعه‌های تحت نظارت آنها با تعداد کارکنانی حدود ۱۳۰۰۰ نفر پرسنل و رقم مورد پیش‌بینی برای اصلاح ساختار معادل ۴۰۰۰ نفر که ۲۵٪ از این تعداد تاکنون مشمول اصلاح ساختار قرار گرفته‌اند.

اصلی و مادر نظیر:

ایران خودرو، پارس خودرو، گروه صنعتی خاور، سایپا، زامیاد و مجموعه‌های تحت نظارت آنها با تعداد کارکنانی حدود ۳۰۰۰۰ نفر پرسنل و رقم مورد پیش‌بینی برای اصلاح ساختار معادل ۶۰۰۰ نفر که ۵۰٪ از این تعداد تاکنون مشمول اصلاح ساختار قرار گرفته‌اند.

ب: اراک مشتمل بر ۶ شرکت اصلی و مادر نظیر:

ماشین سازی اراک، صنایع آذرآب، هیکو، واگن پارس، آونگان و کمباین سازی ایران با تعداد کارکنانی حدود ۱۲۰۰۰ نفر

نمودار شماره (۱۰)

بعضاً نیمه ماهر تشکیل می‌دهند. یکی از اهداف عمده در سالهای اخیر، افزایش نیروی انسانی متخصص در شرکتهای تحت پوشش بوده است. تعداد زیادی از شرکتهای در این زمینه نیز موفق بوده‌اند. جدول شماره ۶، درصد نیرو با تحصیلات دانشگاهی در سال ۶۸ و سال ۷۱ در تعدادی از شرکتهای تحت پوشش را به طور نمونه نشان می‌دهد.

د: سایر شهرها نظیر اهواز، بندرعباس، بوشهر و اصفهان مشتمل بر ۵ شرکت با تعداد پرسنلی حدود ۶۵۰۰ نفر و رقم مورد پیش‌بینی برای اصلاح ساختار معادل ۱۵۰۰ نفر که تاکنون حدود ۲۰٪ از این تعداد مشمول اصلاح ساختار قرار گرفته‌اند. ضمناً، اغلب کارکنان مشمول اصلاح ساختار را کارکنان بخشهای خدماتی و پشتیبانی و کارکنان فرتوت و غیرکارا و

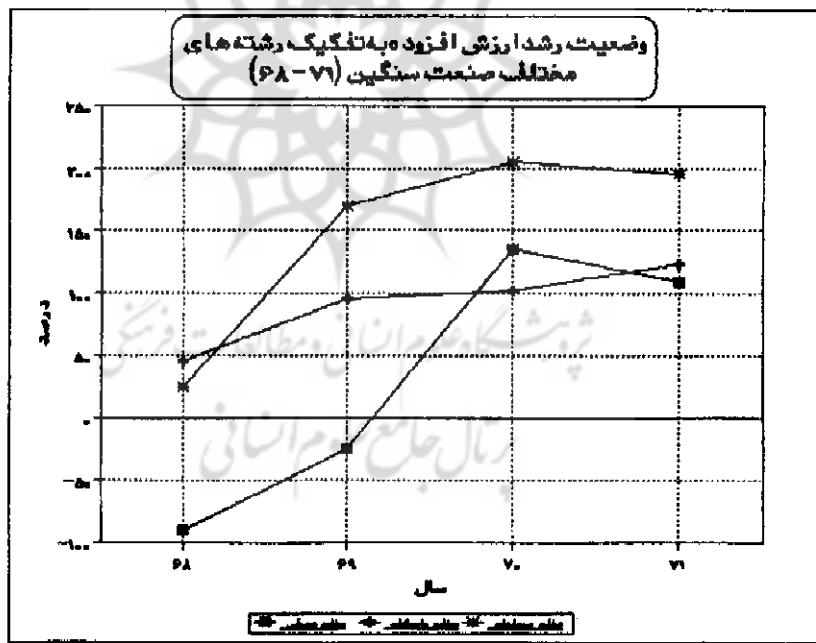
جدول شماره ۶- وضعیت نیروی انسانی دانشگاهی در چند شرکت نمونه

درصد نیروهای با تحصیلات دانشگاهی به کل پرسنل		نام شرکت
۱۳۷۱	۱۳۶۸	
٪۱۷/۶	٪۱۱/۲	آذر آب
٪۹/۶	٪۷/۹	ماشین سازی تبریز
٪۷	٪۵/۴	ماشین سازی اراک
٪۶/۲۵	٪۴/۷۵	صدرا
٪۸	٪۴/۶	کمیابین سازی
٪۵/۶	٪۲	تراکتورسازی
٪۶/۸۹	٪۲/۲	سایپا
٪۴/۹	٪۳/۷	خاور

۶- اصلاح ساختار مالی شرکتهای تحت پوشش:

تمام شرکتهای متوز پایان نیافته عدد قطعی تعیین نگردیده است. در سال ۶۷، مجموعه شرکتهای تحت پوشش سازمان گسترش ۲۲/۷ میلیارد ریال زیان داشته‌اند؛ از سال ۶۹ این روند تغییر پیدا نمود، به طوری که سود سال ۷۰ مجموعه مذکور به ۲۲۸ میلیارد ریال بالغ می‌شود. بررسی نمودارهای فوق‌الذکر، اهمیت فعالیت گسترده‌ای را که طی چهارسال گذشته در اصلاح ساختار مالی شرکتهای مذکور به عمل آمده است، نشان می‌دهد. قابل ذکر است که کلیه مابه‌التفاوتهای ناشی از تفاوت نرخ ارز و فروش آزاد جداگانه از شرکتهای اخذ و به حسابهای خاص دولت واریز گردیده و در حسابهای فوق‌الذکر منظور نگردیده است.

طی سالهای ۶۸ تا ۷۱ اقدامات گسترده‌ای در مورد اصلاح ساختار مالی شرکتهای تحت پوشش سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران به عمل آمده است. در سال ۶۷، ارزش ویژه شرکتهای تحت پوشش سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران در مجموع منفی و برابر حدود ۱۲۰- میلیارد ریال بوده است، در حالی که در سال ۷۰ ارزش ویژه مجموعه شرکتهای فوق‌الذکر مثبت و به رقم حدود ۱۲۰+ میلیارد ریال بالغ شده است. این عدد در سال ۷۱، افزایش بیشتری نیز یافته است، ولی چون حسابرسی عملیات سال ۷۱

نمودار شماره (۱۱)

۷- تأسیس شرکتهای پیمانکاری عمومی (General Contractor) جهت اجرای پروژه‌های بزرگ صنعتی در کشور:

از بدو به وجود آمدن صنایع نفت و نیرو و صنایع مشابه بزرگ در کشور، تاکنون رسم بر این بوده که طرحهای مختلفی که اجرای آنها ضروری بوده، از طریق برگزاری مناقصات بین‌المللی و اخیراً حتی از طریق مذاکره مستقیم به پیمانکاران عمومی از طرق مختلف و اکثراً «کلید گردان» واگذار می‌گردیده و شرکت برنده کار را به قسمت‌های مختلف تقسیم کرده و مطالعات امکان‌پذیری، طراحی اولیه و طراحی تفصیلی آن را به شرکتهای طراحی مهندسی، ساخت تجهیزات مورد نیاز آن را براساس آنچه طراحی شده به شرکتهای مؤسسات سازنده، خرید اضافی مورد نیاز را رأساً، حمل و بیمه کالاها را به مؤسسات مربوطه و نصب و راه‌اندازی را به پیمانکاران نصاب واجد صلاحیت واگذار نموده و خود هماهنگی و تلفیق و مدیریت اجرایی را عهده‌دار می‌گردیده است. به عبارت دیگر، معمولاً پیمانکاران برنده مناقصه خود تمام کارها را انجام نمی‌دهند، بلکه با دراختیار داشتن افراد مجرب و توانا در رده‌های مختلف و توافقی‌هایی که با شرکتهای مهندسی مشاور و شرکتهای سازنده تجهیزات و

پیمانکاران و سایر مؤسسات دارند، مسئولیت اجرایی کلی کار را با کیفیت، قیمت و زمان توافق شده خود عهده‌دار می‌گردند، ولی عملاً اجرای قسمتهای مختلف را به مؤسسات صلاحیت‌دار به طریقی که ذکر شد واگذار می‌نمایند و با استفاده از خدمات افراد مجرب و توانایی که در اختیار دارند، هدایت و رهبری، تلفیق و هماهنگی کارها را خود انجام می‌دهند و مسئولیت جوابگویی به کلیه کارهای انجام شده را در برابر کارفرما عهده‌دار می‌باشند.

پیمانکاران مذکور انجام برخی از کارها از قبیل طراحی‌ها و یا نظارت کارگاهی و یا نصب جزئی و کلی و یا ساخت بخشی از تجهیزات را به مؤسسات صلاحیت‌دار ایرانی واگذار می‌نمایند. اگرچه این کار اقدام نسبتاً مثبتی است که هم ایجاد اشتغال می‌کند و هم بخشی از پولی را که برای انجام کار گرفته می‌شود، در داخل کشور به هزینه می‌رساند، اما متأسفانه فقط کارهایی به ایرانیان داده می‌شود که انتقال دانش فنی زیادی نداشته و واگذاری آن برای پیمانکاران خارجی از نظر هزینه مقرون به صرفه است.

به منظور ایجاد زمینه مناسب جهت انتقال تکنولوژی و جلوگیری از خروج بخش قابل توجهی از ارز کشور که برای انجام این قبیل طرحها به خارجیان پرداخت می‌گردد و نیز جلوگیری از استثمار ایرانیان به نفع پیمانکاران خارجی و به کارگیری کامل توان طراحی- مهندسی و ساخت و

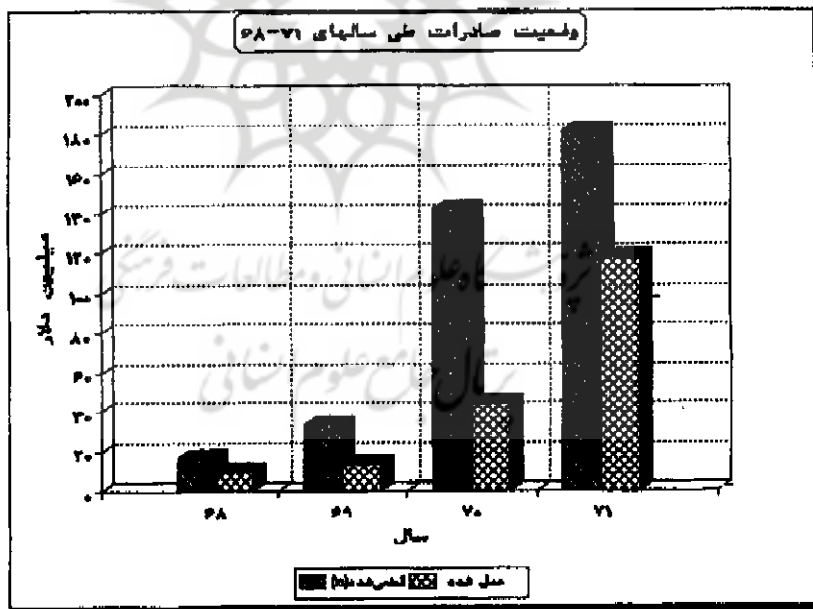
در مورد سه شرکت مذکور به طور خلاصه به شرح ذیل است:

- شرکت بین‌المللی پیمانکاری عمومی ایران.

- افراد مجرب این شرکت کسانی هستند که دهها سال در صنعت نفت کشور مشغول اجرای پروژه‌های بزرگی مانند پالایشگاه تهران، اصفهان و نظایر اینها بوده‌اند.

در این شرکت، به منظور آگاهی از امکانات داخلی، اقدامات وسیعی انجام شده و طبق برنامه تنظیمی امکانات نیروی انسانی، سخت‌افزاری و نرم‌افزاری شرکتهای مهندسی مشاور ایرانی مورد شناسایی و ارزیابی قرار گرفته و نقاط قوت و ضعف آنان برای همکاری مشخص گردیده است. با

نصب در داخل کشور لازم است تشکیل و رشد پیمانکاران عمومی در کشور مورد حمایت و تشویق قرارگیرد تا درآینده بتوان نه تنها کشور را از این گونه خدمات بی‌نیاز ساخت، بلکه با شرکت در مناقصات بین‌المللی که در کشورهای خلیج فارس و شوروی سابق برگزار می‌شود، منبع درآمد ارزی خوبی برای کشور تأمین نمود. به منظور تحقق بخشیدن به بخشی از هدفهای فوق‌الذکر در بخش صنعت سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران اقدام به تشکیل ۳ شرکت پیمانکاری عمومی نموده است. افراد مجرب این شرکتها را افرادی تشکیل می‌دهند که دهها سال در صنایع مربوطه در کشور عهده‌دار مشاغل و مسئولیت‌های مهمی بوده از دانش، مدیریت و تجارب ذیقیمتی برخوردارند. اقدامات انجام شده

نمودار شماره (۱۲)

برخی از این شرکتها برای همکاری مذاکره شده و با برخی از آنها قرارداد همکاری امضا گردیده و مذاکره برای عقد قرارداد با تعداد دیگری از آنان در دست انجام است.

برای شناسایی امکانات ساخت لوازم و تجهیزات و ماشین آلات مورد نیاز صنایع نفت نیز طبق برنامه‌ای که تنظیم شده از کارخانجات و مؤسسات صنعتی کشور که محصولاتشان می‌تواند در آینده مورد استفاده قرار گیرد، بازدید به عمل آمده و امکانات و توانایی‌های بالفعل و بالقوه کشور خیلی بیشتر از آن چیزی است که در ابتدا تصور می‌شده و آگاهی از این امکانات آینده نویدبخشی را در افق دید قرار داده است. به منظور آگاهی از امکانات، تجهیزات و ماشین آلات و همچنین توان مدیریتی و نیروی انسانی و کارهای انجام شده و در دست انجام پیمانکاران نصاب، طبق برنامه تنظیمی از تعداد زیادی از شرکت‌های پیمانکاری داخلی بازدید به عمل آمده و برخی از آنها واجد صلاحیت کافی برای کار در صنایع نفت تشخیص داده شده‌اند و همکاری با آنان مورد موافقت قرار گرفته است. هم‌اکنون، با شرکت مهندسی و ساختمان صنایع نفت و شرکت تکنیکان، وابسته به سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، که سابقه ممتد همکاری با صنایع نفت را دارا بوده و انجام کارهای مهمی مانند واحد غلظت شکن پالایشگاه

اراک و غیره را عهده‌دار بوده و بخوبی و آبرومندی از عهده انجام آن برآمده، قرارداد همکاری امضا گردیده و با تعداد دیگری از شرکتها مذاکرات لازم برای عقد قراردادهای مشابه در دست انجام است. به منظور اطمینان از انجام کار و مرتفع نمودن کمبودهای نرم افزاری و مدیریتی از یک طرف و انتقال تکنولوژی انجام کار از طرف دیگر با شرکت‌های مهندسی و پیمانکاری عمرمی موجه و توانمند خارجی نیز مکاتبات و مذاکراتی انجام شده و در این مورد پیشنهادهای مبادله گردیده است و بنا شرکت‌کنندگانی قراردادی همکاری امضا و مبادله شده و مذاکرات لازم برای عقد قراردادهای مشابهی با شرکت‌های توانمندتر خارجی در دست انجام است.

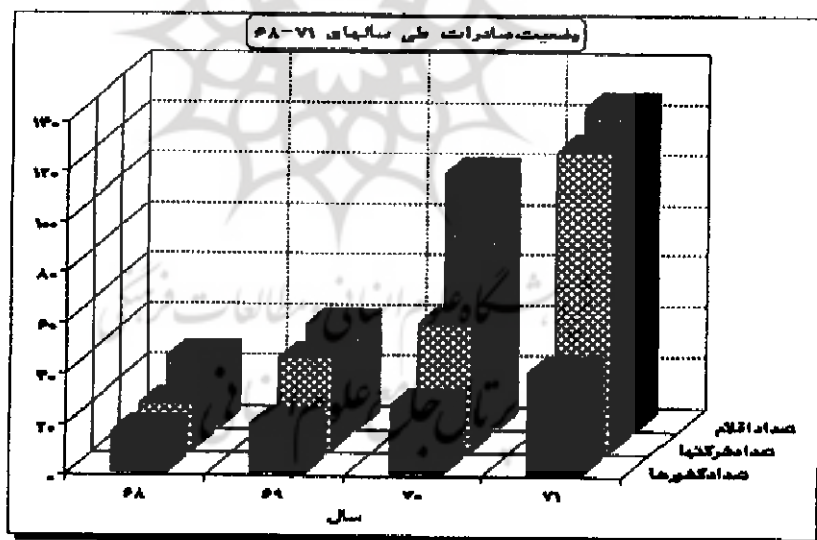
وزارت صنایع سنگین آنچه در توان داشته، برای بارور نمودن این هدف و موفقیت این طرز تفکر انجام داده، اما برای موفقیت کامل در این زمینه، حمایت معقول و همه‌جانبه وزارت نفت سرنوشت‌ساز است؛ زیرا شرکت‌های خارجی که هم‌اکنون یک‌تاز در بازار کار ایران و منطقه‌اند، براحتمی حاضر نخواهند بود شرکت‌های ایرانی را شریک فعلی و جانشین فردای خود گردانند و تنها این حمایت وزارت نفت و سایر مؤسسات کارفرمایی داخلی است که قبول چنین همکاری‌هایی را به آنان دیکته و تحصیل خواهد کرد. هم‌اکنون، مذاکراتی با وزارت نفت برای واگذاری اجرای برخی

برای اجرای چند پروژه روغن نباتی در حال مذاکره با کارفرمایان مربوطه می باشد. ضمناً، برای اجرای طرح نیشکر خوزستان کنسرسیومی با شرکت FCB فرانسه تشکیل و در مناقصه طرح مذکور شرکت و پیشنهاد لازم به کارفرما تقدیم شده است و به نظر می رسد که انشاءالله کنسرسیوم برنده مناقصه طرح خواهد بود. براساس پیشنهاد تقدیمی، ۷۰٪ از تجهیزات کارخانجات طرح نیشکر خوزستان در داخل کشور ساخته خواهد شد.

پروژه های بزرگ صنعت نفت از جمله اجرای طرح پالایشگاه بندرعباس در دست انجام می باشد که امید است به نتیجه برسد.

- شرکت صنایع کشاورزی ایران:

این شرکت جهت اجرای طرحهای صنایع غذایی و کشاورزی از جمله احداث کارخانجات قند و نیشکر و روغن نباتی تأسیس گردیده است، سهامداران شرکت عبارتند از: سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران (۲۵٪)، شرکت هلندی HVA (۲۰٪) و ۵۵٪ بخش خصوصی، این شرکت

نمودار شماره (۱۳)

است. در اینجا، به چند مورد از مشارکت‌هایی که تشکیل شده‌اند، اشاره مختصری می‌شود. به مشارکت‌های مربوط به طرح‌های عمرانی در بخش مربوطه اشاره شده است:

- شرکت کشتی‌سازی ایران و سنگاپور:

هدف از تأسیس شرکت: بهره‌برداری از بخشی از تأسیسات موجود در طرح کشتی‌سازی خلیج فارس به منظور تعمیر و ساخت کشتی‌های ایرانی و خارجی.

سرمایه شرکت: شش میلیارد ریال ثبت شده که ۳۵٪ آن پرداخت شده است.

شریک خارجی: شرکت سنگاپوری جورانگ با ۴۹٪ سهام.

روش کار: قسمتی محدود از تأسیسات طرح کشتی‌سازی خلیج فارس در اختیار مشارکت قرار گرفته است و سرمایه‌گذاری لازم برای عملیاتی نمودن تأسیسات از محل سرمایه و سرمایه در گردش شرکت تأمین می‌شود. شرکت خارجی در آموزش پرسنل ایرانی در حین کار در ایران و سنگاپور به طور عملی، کمک در بازاریابی برای گرفتن کار از داخل و خارج کشور، ارائه کمک‌های مدیریتی، عملیاتی و فنی و ارائه سرویس‌های لازم به مشارکت کمک خواهد نمود.

- شرکت سهامی خاص تولید اتومبیل ایران و فرانسه (سیفا):

- شرکت گسترش نیروگاه‌های پارسیان:

این شرکت با مشارکت ۲۵٪ سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و ۷۵٪ بخش خصوصی تأسیس شده است و هدف آن اجرای پروژه‌های نیروگاه برق در داخل کشور است، این گروه در مناقصه نیروگاه قم شرکت نموده و در صورتیکه مشکلات فاینانس طرح را حل نمایند، انشاءالله با کمک مسئولین محترم توانیر موفق به اجرای این طرح خواهند شد.

۸- تشکیل مشارکت (JOINT VENTURE) با شرکت‌های خارجی:

یکی از راه‌های حل سریع مشکلات صنعت، مخصوصاً در بخش نرم‌افزاری، مشارکت واحدهای صنعتی داخلی با شرکت‌های ذیصلاح خارجی می‌باشد. این قبیل مشارکتها باعث تسهیل و تسریع در امر انتقال دانش فنی، دستیابی به تکنولوژیهای روز و ورود سریعتر به بازارهای جهانی و همکاری بهتر و بیشتر شرکت خارجی با همکار ایرانی خودش خواهد شد. به این لحاظ، در دو سال گذشته، اقداماتی جهت تشکیل این قبیل مشارکتها در رشته‌هایی از صنعت سنگین که مورد نیاز است، به عمل آمده که در پاره‌ای موارد به نتیجه رسیده

هدف از تأسیس شرکت: ساخت و تولید پژو ۲۰۵ برای فروش در بازار داخل و خارج در محل کارخانجات ایران خودرو.

سرمایه شرکت: سرمایه اولیه شرکت ۱۰۰ میلیون ریال ثبت شده که به تناسب پیشرفت کار افزایش می‌یابد.
شریک خارجی: شرکت پژو فرانسه با ۴۵٪ سهام.

روش کار: شرکت پژو برای تولید پژو ۲۰۵ در ایران جیک و فیکسچرهای لازم را در اختیار شرکت ایران خودرو قرار می‌دهد. سهم هزینه‌های ایران خودرو در تولید از مشارکت اخذ می‌شود.

اتومبیل تولیدی در بازار ایران و با کمک پژو در بازارهای جهانی به فروش خواهد رسید.

- شرکت صنایع کشاورزی ایران:

هدف از تأسیس شرکت: اجرای طرحهای صنایع غذایی و کشاورزی در ایران.

سرمایه شرکت: ۱۰۰ میلیون ریال.
شرکت خارجی: شرکت هلندی HVA با ۲۰٪ سهام.

روش کار: در مناقصات مربوط به طرحهای مواد غذایی و کشاورزی در ایران شرکت نموده، اجرای طرحهای مذکور را به عهده می‌گیرد.

